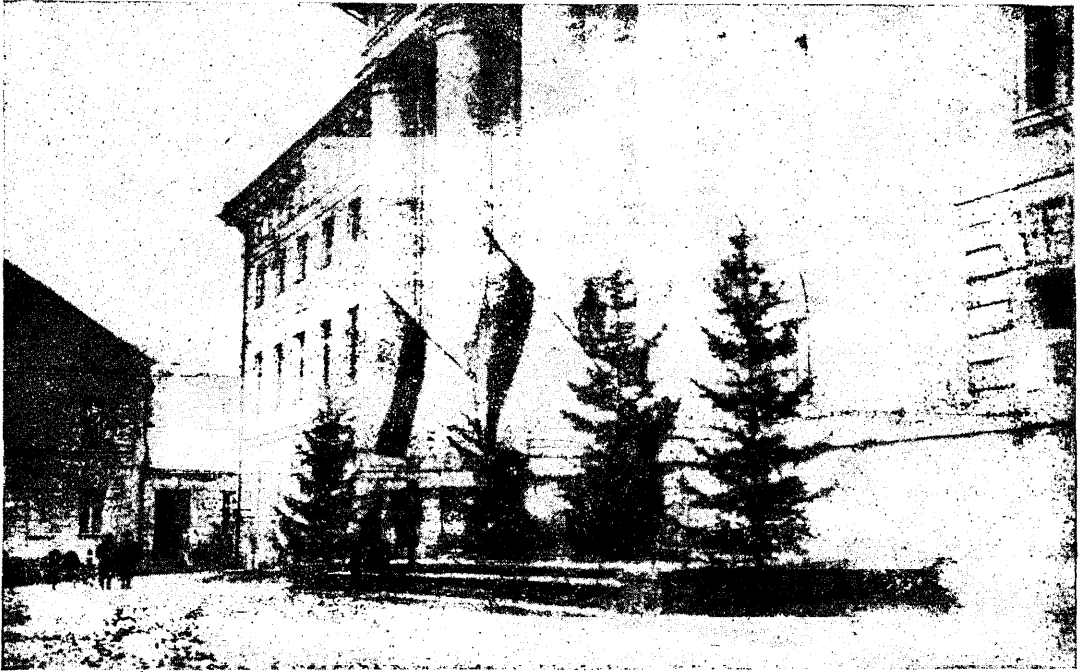

ÜLIÕPILASLEHT

Nº

MCMXXVIII

12

Täielik napsi- ja likööri vabrik ja naturaalveini tehas

A.-S.

TARTU AIAVILJA ÜHISUS

TARTUS, PUU T. Nr. 2.

TELEFON 1-13.

AKTSIA SELTS

A. Le Coq'i

AKTSIA SELTS

õllevabrik

soovitab oma heledat ning tumedat

õlut, porterit

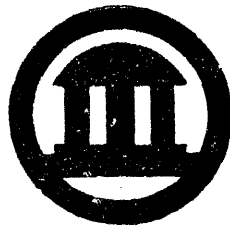
keedetud mõdu,

limonaadi,

seltersi ja

soodat

tuntud headuses

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

1. detsember.

Ülikooli aastapäeva-pidustused.

Juhus on langetand 1. detsembrile meile kaks nii tähtsat sündmust: ülikooli aastapäeva ja vabaduse teistkordse päästmise. 1. detsember on nii kahekordne rõõmu- ja ühekordne leinapäev, leinapäev nende mälestusele, kes ulatasid kangelaslikult-meelsasti oma ülisma rahva vabadusele.

1. detsember tähistab meile vabaduse ja hariduse päeva.

Ülikoolile ja üliõpilaskonnale oli selle aasta jõulukuu esipäev uudisrikas eriti veel sellepärast, et üheksa aasta järele märgib ta uue rektori ametisseastumist. See sündmus põhjustas akadeemilise suurpäeva

elmängu,

päeva eelõhtul. Kella $\frac{1}{4}$ 10 kogusid üliõpilasorganisatsioonid ülikooli uue hoone ette Aia tänavale, et tõrvikute põledes minna tervitama vana ja vastset rektori. Uuele rektorile prof. Kõppule annab üliõpilaskonna nimel tervitused ja rõõmuavaldused üle üliõpilask. esimees ksv. Treufeldt. Tervitusele vastab rektor soojade sõnadega, tähendades, et leegitsevad tõrvikud tõendavad üliõpilaskonna armastust ja tuld oma alma materi ning sellekaudu rahva ja riigi tuleviku vastu. Laulnud „Vivat academia“ liigub rongikäik senise rektori prof.

Koppeli juure, kus tänu tehtud töö eest ja rõõmutunnet prorektoriks jäämise puhul avaldab üliõpilak. abiesimees ksv. E. Kull. Täna des vastab hallipäine prof., et: ülikool koosneb õpetajaskonnast ja üliõpilasist ning mida enam need kaks poolt teineteist mõistavad, seda enam jõutakse edasi ülesehitavas töös. Ja õnneks pole puudunud see mõistmine meil.

Siit liigub rongikäik ülikooli peahoone ette, kus üliõpilaskonna poolt kõneleb ksv. Mägi, kellele vastab prof. Kõpp, lõpetades vastuse: soovin jäädavat vaimustust, et elutuli ei kustuks ei siin ega edespildises elus — rahva tuleviku nimel!

Veel „Eestimaa, mu isamaa“ — ja rongikäik valgub laiali.

Pidulik aktus,

mis algab aastapäeva kaheteistkümnendal tunnil traditsioonilise akadeemilise veerandiga, on kokku toonud määratu hulga üliõpilasi. Erilise ülevuse annab aktusele auvõraste riigivanema J. Tõnissoni, haridusminister dr. Mõttuse, K. Pätsi ja kindral Laidoneri kohalolu.

Aktus algab ülikooli sümfoonia orkestri ja üliõpilaskonna segakoori ettekannetega ja jatkub

rektor prof. H. Koppeli avakõnega. Viimases öeldakse tervitusi ja avaldatakse lugupidu riigivanemale, haridusministrile ja neile, kes olnud juhtivail kohtadel meie vabariigi loomispäevil. Edasi tähendab rektor, et meie ülikool on olnud senini kujunemis- ja arenemiseas ja sellepärast on ta õigeile rajule juhtimine ja neil hoidmine olnud küllalt raske ülesanne. Alles siis kui mõne aja pärast kaugemale tagasi vaadata, selgub, kus on õieti toimitud, kus eksitud. Sellepärast on tulnud olla ettevaatlik, aga on ka mõndagi muudetud, eksivigu tehtud ja parandatud.

Kõne lõpul palub kõneleja austada ja mälestada 1. detsembril isamaa eest langenuid vaikse püsti tõusmisega.

Sõna kandub üle prof. Uutsale, traditsioonilise pidukõne pidajale. Omas kõnes käsitleb õigusteadukonna dekaan õigust isiku ja ühiskonna suhtes. Kõne on eluline ja näitab, mida meie rahvas peab tegema, kui ta tahab tugev olla ja ka tugevaks jääda.

Pidukõnele järgnevad tervitused. Esimesena saab sõna riigivanem J. Tõnisson, kes vabariigi valitsuse esindajana tervitab Tartu Ülikooli õppejõude ja üliõpilasi. Riigivanem ütleb muu

seas omas kõnes: eesti ülikool on otseselt astunud eesti rahvusliku hariduse süvendamise teenistusse. Kuid haridus on jõud ja see hüüdsõna peab lihaks saama ja kuju võtma. Meie tuleviku juures on kaheldud, kuid Eesti iseseisvuse mõte, Eesti vabariiklik aade kuulub aga nende raudvarade hulka, ilma milleta me rahvas ei saa enam olla. Selles teadmises, et kogu akadeemiline pere seisab oma valitsuse ümber ja iseseisvuse aate teenistuses, ühineme kõik meie isamaa lauludel ja töötame rahva ja meie parema, helgema Eesti tuleviku nimel anduda tööle, oma kohuste täitmisele.

„Mu isamaa, mu õnn ja rõõm!“

Kõnetooli asub haridusminister, kes ülikooli õppejõude ja üliõpilasi tervitades tähendab, et eesti rahvast on ikka edasi kannud tema püüd hariduse ja vaimuvalguse järel. See on kindlustand ja kindlustab meie riiklise olemise.

Üliõpilaskonna poolt tervitab esimees ksv. A. Treufeldt. Telegraafilisi tervitusi on tulnud riigikogu esimehelt K. Einbundilt ja rootsi peapiiskop Söderblom'ilt.

Ülikooli ja üliõpilaste nimel tänab tervituste eest rektor riigivanemat ja haridusministrit, paludes riigivanemat vabariigi valitsusele edasi anda teate: „Meie tahame oma kohuseid jõudu mõõda täita“. Riigikogu esimehele saadetakse tänutelegramm.

Edasi juhib pidulikkude aktust prof. J. Kõpp, kes teeb teatavaks audoktorid tähestikulises järjekorras, ette lugedes selle kraadi saamise põhjendused. Läänud aastal audoktroks nimetatuid on isiklikult kohal J. Laidoner, K. Päts, J. Tõnisson, kes elavate kiiduavalduste saatel võtavad vastu diplomi. O. Strandmannile, kes pole ilmunud saadetakse diplom postiteel kätte.

Sel aastal antakse audoktori kraad: rootsi peapiiskop dr. Nathan Söderblom'ile — dr. theol. h. c., prof. emer. V. Gutmannile — dr. med. vet. h. c. ja rektor prof. dr. med. H. Koppelile — dr. jur. h. c. Neist pole isiklikult kohal peapiiskop

Söderblom, teised võtavad isiklikult diplomi vastu.

Peale üliõpilassegakoori ettekannet asub rektor ülikooli 1928. a. aruande esitamisele, märkides selles üksikasjalikult tähtsamad momendid ja tagajärjed tehtud tööst, ühtlasi tehes teatavaks selleaastased auhinna-saajad.

Kell 1/25 saabub aktuse lõpu osa — rektorameti üleandmine. Senine rektor H. Koppel teeb teatavaks ülikooli valimiskogu otsuse uue rektori valimise kohta ja selle kinnitamise vabariigi valitsuse poolt. Sellejärele pöördub ta järgmiste lahkumissõnadega koosviibijate poole.

Avaldan tänu kõige eest, mis minule osaks saanud minu ameti ajal. Eriti avaldan tänu õpetajaskonnale ja ülikooli ametnikkudele, kes oma valmisolekuga minu tööd märksa on aidanud kergendada. Veel südamlikumata tänu pean ütleva neile ülikooli valitsuse liigetele, kellega mul pikemat aega on tulnud koos töötada. Ei ole see töö alati kerge olnud, on olnud ka mõtete lahkuminekuid, kuid kunagi ei ole lahku mindud sihtides ja suunas, mille poole meie töö juhitud. Ei ole olnud tunnetki, et otsuste tegemisel oleksid mõõduandvad olnud mingisugused teised püüded kui ainult ülikooli heakäekäik. Koosolekud on kestnud sageli kaua, rekordarvuna võin nimetada 9 tundi vahetpidamata, kuid väsimust ei ole tuntud.

Ülikoolil on kaks osa — õpetajaskond ja õpilased. Tahaksin öelda siin, et üliõpilaskond on seisnud täielikult oma ülesande kõrgusel. Oli ju kitsas ja raske õppida esimestel aastatel, raske oli ka õpetada. Kuid see töö, mis siin tehtud, on tehtud oma tööna. Ja oma töö juures ei katke kunagi kannatus. Meie üliõpilaskond on seda teeninud. et ma temale nüüd lahkudes oma südamlikumata tänu avaldan.

Mul on hea meel, lõpetab rektor, et võin oma ameti edasi anda kolleegile, keda ka mina sellele kohale kõige kohasemaks pean. Palun prof. Johan Köppu astuda siia.

Vaikusega saadetakse uus rek-

tor kõnetooli. Käepigistus ja rektorid vahelduvad tormiliste kiiduavalduste saatel.

Uus rektor algab oma ametit järgmise tervitus- ja tänukõnega:

Ülikooli valimiskogu tahtel ja vabariigi valitsuse kinnitusel asun rektori vastutusrikka ameti kohuste täitmisele. Aga enne kõike pean ma siinsamas tunnistama senise rektori prof. H. Koppeli suuri teeneid meie ülikooli ehitamise töös. Tema ei ole mitte ainult töötanud ülikooli heaks, ta on elanud ülikoolile. Peale selle on arvamatu tema elav osavõtt nii paljudes teistest aladest meie ühiskondlikus tegevuses.

Tartu Ülikool ja Eesti riikline mõte ei või kunagi unustada rektor prof. Heinrich Koppeli teeneid me ülikooli heaks. Meie peame oskama seda kõrgelt hinnata.

Ülikooli tööd tulevikus kujutame ette samadel alustel nagu see kestnud seni, kuigi töö ise ei saa seisma jääda ühele punktile, vaid peab edasi arenema koos muutuva elu nõuetega. Kuid senise töö käik on meid julgustanud edasi astuda ja teenida usalt nii eesti rahvast kui ka kogu inimkonda.

Ka ülikooli noorem pool — üliõpilased — on omandanud juba vastava organisatsiooni ning võtab kasvava teadlikkusega osa ülikooli ehitamise tööst. Ta areneb tõusu suunas viljakale tegevusele.

Rektorile kui vastutavale isikule on palju kätte usaldatud. Asudes oma ametikohuste täitmisele olen kindel et minu töö ainult siis korda läheb, kui kõik tulevad koos.

Isikud muutuvad, kuid jääb töö. Mitte üksi töö väline külg ei ole see, mis meid kannab, vaid sisemine tublidus ja vaimline sügavus. Meie kõik, olgu vanad või noored, kanname vastutust tuleviku ees. Sellepärast tahame olla ustavad lapsed meie kõigi emale — oma riigile!

Sellela lõpeb aktus. Lauldakse ühiselt veel „Eestimaa, mu isamaa“ ja valgutakse laiali.

Akadeemiline õhtu.

Ülikooli piduliku päeva pühitsemine jätkus õhtul kell 7 üliõpi-

Prof. Johan Köpp.
Ülikooli uus rektor.

Prof. Heinrich Koppel.
Endine rektor.

lasmajas. Sellest ülikooli valituse poolt korraldatud pidulikust õhtusöögist võtsid osa ülikooli õppejõud, audoktorid, auhinnatud üliõpilased ja üliõpilaskonna edustuse liikmed. Õhtu möödus huvitavalt ja mõteterikkalt. Sõna võtsid riigivanem, uus rektor, audoktorid, mitmed õppejõud jne.

Kõnedes avaldati huvitavaid ja väärikaid mõtteid, tähendati muuseas, milleks on üliõpilased kohustatud eeskätt ja miks, näidati millised teened on üliõpilastel vabadussõjas jne.

See traditsiooniline ja sisurikas akadeemiline õhtu ei suutnud veel lõppeda, kui algas „Vanemuines“

teine traditsiooniline aastapäevapühitus — üliõpilaskonna kontsert-ball. Nagu kõik eelmised, nii oli ka see päevakava punkt meeleolurikas ja hoogne, kestes hilisööni ja pannes punkti sündmusrikkale pidupäevale.

Sed.

Elutüdimus ja elumõte.

Gustaf Ankar.

Mis siin elutüdimuse all mõistan, on tunne, mis sihitud elu kui niisuguse vastu. Elul ja olemisel pole enam väärtust. Ta ei tõmba enam külge. Ta ei kõida. Ta on kaotanud oma pinevuse. Ta on sügavaimas põhjas üksikõikne. Elul pole värvi. Ta on hall kui tühjad kaljud päikesetel novembrikuu päeval. Ja seda kõike ei saa omistada elu üksikjuhtudele, esitistele, ebasoodsatele olukordadele, nagu kõrge vanus, vaesus või halb õnn. Kuidas võiks siis tont, mida inglise keeles kutsutakse spleen'iks, päämiselt kõrgemas kihis levida? Tüdimus juhtub ka noorte, tuge-

vate, päältnäha kadestamisvääriliste inimeste juures. Ta on üldse palju enam levinud kui võiks arvata, vaadeldes rõõmsaid nägusid... Üksikud asjad, sündmused ja toimingud võivad pakkuda teatud rahuldust seni, kui suudavad tähelepanu kõita. Aga niipea kui nad mööduvad, üksinduses, kus meie ees pole midagi muud kui paljas elu, siis paljastub see kui luustik — lihata ja kereta. Ja üksindustundidel võib paljude juures see tunne kasvada näivalt fäitsa põhjendamatuks ja just sellepärast seda enam väljakannatamatuks elu karutuseks.

See möödumatu igavuse olukord, mis pole erilistest asjaoludest põhjustatud, vaid kroonilise igavuse olukord, mis on n. ö. põhimõtteline elupõlgus, on sügav õnnetus... On's sügavamast õnnetust, kui võimatus elult saada tõelist tõsidust? Selline suhtumine ellu on puht-eitav. „Sest kõik on tühine“. Kes need sõnad kirjutab, oli tark, aga mitte rõõmus mees...

Ülalkõneldud meeleolu pole aga mitte ainult õnnetu. Ta on ka hädaohtlik. Kõike võime meie, inimesed, kanda, ainult mitte tühjust. Seda peab kuidagi viisi täidetama. Sünnipärane „horror vacui“ sunnib

seda tegema. On mitmesuguseid vahendeid. Võib tööst kinni haarata, ja see on väärtuslik pääsete. Aga seni kui töötatakse, et enesele sellega anda elusisu, siiski peitub hinge põhjas fataalne küsimus ja piinab: mis kasu kõigest sellest vaevast, mis näeme päikese all? Mida ma tahan lõpuks oma tööga saavutada? Kui kõik on fühine, kuidas võib siis töö nii väga tähtis olla? Kui see on tähtis, siis ei tööta ma selleks, et midagi üles ehitada, vaid et mul oleks midagi teha. Minu töö on otsustarve, et ma mitte igavuse käes ei hukkaks. Selline mõte võib iga tööõõmu sädeme kustutada.

Tüdimuse hädaohflus seisab aga selles, et on ka täitsa teistsugused, näivalt enam mõjuvad vahendid, et seda esialgu kõrvaldada. Mõtlen esiti naudinguid ja lõbustusi. Et selles suhtes kõrvaldada kõik arusaamatused, ütlen, et ma pole naudinguid ja lõbustuse vaenlane. Neil on täita tähtis, osalt hädatarvilik ülesanne inimesel, nimelt puhkuse ja meelelahutuse. Aga aseinena tõeliku elusisu asemel on lõbustus peffumus, mis hoiab hulki oma võimuses, ja mida ainult üksikud näevad läbi kui peffust. Andutakse lõbustusele, nagu oleks see õieti elu tuum, kultuuri fipp. Ei iialgi varem ajaloo pole lõbus-

tuselu nii õitsenud kõigis rahva kihtides ja kõigis mais kui praegu. Aga mis see tähendab? Kas ei viija see õieti hiilgavale elulõbule? Ei foki end näivusest nii kergesti peffa lasta. Minu arvamise järele on lõbutsemise hüpertroofia olevikus väga tõsine kahaneva elurõõmu märk. Just sel määral, kui elu ise kaotab oma väärtuse ja sisu, saab meelelahutus kui surrogaat ikka vajalikumaks. Mis teeksid näit. moodsa suurlinna elanikud, kui korruga kaoksid kõik kinod, kõik jazzkapellid, kõik raadioaparaadid. Kindlasti oleksid nad üsna kohkunud. Kõik see määratu askeludus ja vahend selle tõstmiseks. Vahe pääl tekib kujutlus, et ollakse vaimself päris jõukas inimene, kuni jõuab tund, kus mitmesugustel põhjustel pole võimalik lõbutseada. Siis nähakse end jälle igavuse kõrbe aetuna ja see tundub palju kuivemana kui varem.

Puuduva elusisu aseaine enam-vähem teadlik otsimine võib valida ka sellise tee, mis võib katastroofini. Fienrik Ibsen on omas põrutavas draamas „Hedda Gabler“ kujutanud sellast inimliiki. Hedda on naine, kes lausa põlgusest kõige vastu on sunnitud oma ümbruse eluõnne hävitama, et siiski mistahes hinna eest elamus saada.

Elutüdimus teeb ka õelaks. Ja paratamatu lõpp on enesefapmine. Igapäevasemat laadi inimeste man võtab püüd eluküllusele väiklase- mad ja tooremad väljendused. Alkoholism, seksuaalsed liiderlikkused ja kergemeelsus rahaasjus kannavad kindlasti väga sageli tagapõhjas tarvet pääseda olemise fühjuse hirmu eest.

Tohiks olla paikapidav vaatlus, et elutüdimus juhtub meelsasti kulmineerivail ja kahanevail kultuurajastuil. Ja ma usun, et tüdimusel ja kultuurilangusel on ühine juur. Kas meie kultuur hakkab kannatama vanaduse nõrkuse all, jäetagu kõrvale. Kristlikule mõtelmisele on võõras iga ajaloo fatalistlik vaade. Kõik võib uuesti sündida, ka elurõõm. Selle puudumine paljude üksikinimeste ja rühmade man on igatahes nähe, mille praegust tõelust ei saa eitada. See pahe ähvardab meid seda enam, mida enam vaatleme elu kui tervikut ja tegeleme küsimusega viimaste väärtuste üle. Sellepärast on kõigepealt haritud ja sügavamale nägijad need, kellesse tungib selle ilma relativiteedi ja fühjuse halvav funne. Töökodades ja põldudel töötavad lihtinimesed võivad kergemini anduda kõiksugu illusioonidele, et kõik muutub hääks siis, kui ainult teostada see või teine

Üliõpilase suhtumine rahvasse.

Üliõpilaskonna sihtide ja ülesannete küsimus on kaotanud paari viimase aasta kestel oma aktuaalsuse. Näib nagu ei oleks see küsimus küllalt „modern“, et sellega tegemist teha.

Eesti ülikooli algupäevil, 1919 aastast peale, sõeluti üliõpilaskonna sihte ja ülesandeid sageli ajakirjanduses, „Üliõpilaslehes“ ja üliõpilaskoosolekuil. Suure hoo ja vaimustusega asus suurtest ja väikestest sõdadest osavõtnud üliõpilane oma poolelijäänud töö juurde. Riiklik iseseisvus tingis ka üliõpilaskonna vastava suhtumise ja hinnangu. Pikalt ja laialt arutati üliõpilaskonna ülesandeid riiklikus ja kultuurilises üleshitamistöös ning püüti määrata selle, tol ajal umbes kahe- kuni kolmetuhande pealise, aktiivteguri vahekorda laimate rahvahulkadega.

Uute ülesannete kohaselt aruustati ka üliõpilaskonnaorganisatsiooni ja organiseerimisküsimust, mis isegi maakondlikkude kogude loomises leidis vastava väljenduse. Varssti tuli aga reaktsoon. Ilma et üldtunnustatud seisukohtadeni oleks

jõutudki, kadusid ülaltähendatud küsimused pävakorralt „Üliõpilaslehes“ ja üliõpilaskoosolekuil, kui viimaseid üldse veel peeti. Milllega on see seletatav?

Kas üliõpilaskonnal, kes peab andma tulevased rahva juhud — politika- ja kohtu-tegelased, agronomid, majandusteadlased, õpetajad, arstid, kõrgemad ametnikud —, ühe sõnaga: moodustama kogu meie riigielu peaaju ja närvikava, kas meil, tulevastel tegelastel, ei ole juba üliõpilaspõlves omi seisukohti, arvamisi, tõekspideseid, aateid, ideaale, ja kas meil ei ole vajalik lähem suhtumine juba nüüd selle tulevase juhitava — ja mõnede arvamise järele ka valitsetava — rahva ellu? Asjaoludega arvestades näib, et ei ole.

Peab oletama kahte võimalust: kas on nüüd üliõpilaskonna seisukohad, sihid ja ülesanded niivõrd interpreetritud, et neist kõnelda enam ei tarvitse või on see seletatav üliõpilaskonna huvi puudumisega nii sotsiaal-politiliste, kui kultuuriliste küsimuste vastu?

Tugenedes eelpooltoodud viipele üld-

tunnustatud seisukohtade puudumises, ja arvesse võttes, et üliõpilaskonna koosseis on muutuv, mis mõjub määravalt ka ta ilmavaatelsele struktuurile, peab tahes-tahtmata tunnustatama, et meie üliõpilaskonna valdavas enamikus puudub sügavam ja tõsisem huvi nähete vastu väljaspool õppetööd ja kitsaid organisatsiooni piire.

Kui juba 1925. a. E. Laid „Üliõpilaslehes“ nr. 7 kirjutab: „Suurema osa üliõpilaskonna vaim on jõuetu, abitu, hall; fihti on tunne, nagu oleks see mingi elatanud kiht, kes aeglaselt ise oma küünalt kustutab. Üliõpilaskond on praegu rahvale suuremalt jaolt protsentideta kapital —“, siis on tol ajal õeldu küll nüüdki maksev peaaegu samal määral. Huvitav ongi siinkohal märkida, et peajoontes samale pessimistlikule seisukohale asub oma kirjutises viimases üliõpilaslehes (nr. 8/9—1928) ka „Vana tudeng“ ja sama toon on märgatav ka „Üliõpilaslehe“ lugupeetud toimetaja artiklis (sama nr. 8/9) „Kaheteistkümnendal astmel“.

Või on meie üliõpilaskonna valdava enamiku huvi puudumise kohta riiklikku-

reform, leiutis või parandus, eriti sotsiaalsel alal. Kui inimsuga arusaamises ja tsiviilsafisioonis on jõudnud nii kaugemale, et sõda ja korferikitsikus on kõrvaldatud, eraomandus on jaotatud õiglasemalt, siis tuleb kõigile eluõnn, arvavad nad. Ainult vähesed mõistavad,

et samal pilgul, kui kõik on korda seatud, tuleb jälle kohutav kriis ja küsimus hakkab vastust nõudma õieti pääletungivalt: mis peame nüüd tegema? Milline on viimane ja kõrgeim siht, mida tahame saavutada oma tegudega? Ja kui ebaõnnestub elult saada sellist vää-

rust; et kõik meie püüded, terve kultuuri töö suhtub sellesse kui abinõu otstarbesse, siis inimesed kas surevad igavuse kätte, või hävitavad petetud lootuse kibeduses saavutetu, et uuesti alustada ringkäiku. (Pooleli)

Sõjast ja rahust meie ühiskonnas.

Inimesel on tähelepandavalt kiire unustamisvõime: kõrvalda tingimused, mis talle vaeva teevad, ja mõne aja pärast on hädad ja kannatused unustatud ning ta on valmis astuma uute valude teele. Kõvasti juurduvad vanad harjumused inimese ihus: kui ka mõistus targemalt käsib toimida, ei luba harjumuslik eelarvamine seda mitte, ja kramplikult peetakse vanast kinni. 10 aastat on vaevalt mööda, kui oma keha kurjasti rauaga lõikasime ja lõhkusime nii, et mõnest tugevast mehest jäid järele kahetsusväärised jäänused, kuid tänapäeval teeme põlgliku ilme ning

1) Anname ruumi käesolevale kirjutisele, kuna käsitletav küsimus on küllaltki aktuaalne. Toim.

tõttame tuliselt vastu rääkima, kui kuuleme kedagi needvat sõda.

Ometi peaks nüüd, kus sõja haavad alles värsked, otsima võimalusi, kuidas vältida seda paehelist nähet. Iga mõte ja iga uus ettepanek, olgu ta kui äärmuslik tahes, peaks leidma heatahtlikku kaalutlust ja erapooletut suhtumist. Poleks tarvis hambaid näidata asjule, mis meile alati ei meeldi, ei ole vaja eelarvamisega karata vastase turja ja vihaselt pureda. Paraku on meil nii, et kui pisut ulatuslikumalt avaldad omi vaateid rahu kohta, siis oled paratamatult määratud ristilöömisele, oled tola, oled inimene, kelle kodanikutunde juures kaheldakse.

Kui sa katsud omi vaateid teaduslikult põhjendada, siis näitavad ajakirjanikud vildaka loogikaga, et sa üldse teaduslikult mõelda ei oska.

Rahu on oluline küsimus praegusel ajal, aga ta pole lihtne küsimus. Kedagi ei peaks selle lahendamisel tagasi tõugutama üleoleva žestiga, ümberpöörduvalt, juure peaks tõmmatama inimesi. Et püsivat rahu saavutada on vaja hulki kasvatada rahule. Avalikku arvamist on kerge ühes või teises suunas liikuma panna, masse on kerge mõjutada. Just nüüd on tarvilik, et hulkadesse istutataks kindel tahe rahu järele, sest nüüd on hulkade meeleolu selleks kõige soodsam. Kui riiki-

rahva kultuuriliste küsimuste vastu vaja otsida tõendusi? Arvan mitte.¹⁾

Ses on nagu midagi endast mõistefavast apriorset, millest enam ei kõneldagi. Kuidas meie üliõpilaskonna valdav enamus oma kohustest rahva ja riigi vastu aru saab, tõendab kujukalt seegi, et Vabariigi 10. aastapäevaks leidis Haridusliidu kutsel maale kõnelema minejaid Tartus vaevalt kümnekond.

*

Käesoleva artikli ülesandeks ei ole otsida üliõpilaskonna vaimlise loiduse ja kõigesse rahva- ning riigielu nähtesse leige suhtumise põhjusi, mis nõuaks eri käsitlust ja misjuures arvesse tuleks võtta kogu rahvaelu arenemissuuna ja kaasaegses eestis esile tulevaid väärtusi (rahva elukommete

1) Käesolev artikkel ei puuduta üksikuid, kes peale õppetöö pole kunagi ära ütelnud ka muust ja kellel alati aega on jätkunud ka üldküsimusteks ja rahvale lähendavaks kultuuri tööks, samuti kui ei või seda nõuda igahelilt, vaid jutt on ikkagi üliõpilaskonna enamikust — üldtasapinnast.

lõdvenemist, ülejõukäivat lõbukultuuri pinnapealsust, parteivaenulikkust, rahvusliku omapära puudumist, võõra kultuuri ülihindamist, härilaste maalt põgenemist j. n. e.), mis kõik kaudselt avaldamata ei jätta oma mõju ka kasvavale noorpõlvele, vaid ta ülesanne on juhtida tähelepanu ebaõigele suunale ja loidusele, mis igale, kes meie üliõpilaselu vähegi tunneb, silma on puutunud, ning ära märkida mõningaid positiivseid suuni, mida peaksime arvesse võtma, kui tahame olla vääriilised vanempõlve saavutuste pärandajad, arendajad ja edasiõijad.

Rääkides üliõpilaskonna sihtidest ja ülesandest ei saa märkimata jätta asjaolu, et üliõpilaskonna koosseis on märksa muutunud, võrreldes ülikooli alguaastatega.

Vanem üliõpilaspõlv, kes on kaasa elanud mitmeid aateid õhutavaid ja elustavaid murrangaegu, ja kes omal ajal püüdis rajada uusi sihte, on osalt ülikooli lõpetanud ja siirdunud tegevellu või on asunud intensiivselt diplomiamandamisele ja lõpetamisel. Üliõpilasnimekirja jäävad vanemast põlvest veel Tartust teenistusolude tõttu emal viibi-

jad, kes aga ülikooli tunnevad vaid eksamite sooritamisasutisena ja n. n. „igaväsed tudengid“, kes aga pole kaastasi kunagi ületanud ei õpingutes, ei avalikus elust osavõtmises, ega ka uute sihtide rajamises.

Rahvale on tulnud noorem generatsioon, kes vabanedes keskkooli vähe isetegevust võimaldavatest piiridest, nagu ei oskakski „vabas“ üliõpilaselus juhtida ega algatada, vaid pigemini vajaks seda veel ise (sellepärast rutavaldi organisatsioonid neid kõige pealt „kasvatama“.)

Kuid lähemal vaatlemisel ei saa noorenev üliõpilaskond end kaugeltki vabandada ainult nooruse ega kogeenematusiga meid huvitavates küsimustes, vaid hoopis selle vastu peaks just iseisivsuse ajal keskkooli lõpetanud generatsioon olema palju aaterrikkam, tõhimumilisem ja seisma rahvale lähemal kui vanemad üliõpilased, kes keskkoolis vene surve all küllaldaselt areneda ei võinud. Pealegi kui agaramad noortest on käinud läbi koolinoorsoolikumise karastava tule. Sellepärast peaksime üliõpilaste nooremale generatsioonile endisi või suuremaidki nõudmisi esitama.

Prof. Gustav Suits 45-aastane.

Prof. Gustav Suits, esikohaline eesti kirjanik, kirjandusteadlane ja kultuuritegelane sai 1. detsembril 45 aastaseks.

Kõrgema hariduse sai Suits Helsingis, kus ta pärast ülikooli lõpetamist toimis soome ja rootsi keele õpetajana kuni a. 1917; 1918. a. algusel „Võitluse“ kaastoimetaja,

sama aasta lõpul Eesti välisdelegatsiooni abijõud Skandinaavias ja informatsioonibüroo juhataja; 1919.—1920. a. ülikooli õppejõu ametile ette valmistund, asub ta 1921. a. esimesena eesti kirjanduseprofessorina Tartu Ülikooli juure. Suitsu pääteosed: *Elu tuli*, 1905, *Tuulemaa*, 1913, valikogugu *Ohvrisuits*, 1922, *Kõik on kokku unenägu*, 1922, ballaad *Lapse sünn*, 1922, ülevalaade *Die estnische Literatur*, koguteoses *Kultur der Gegenwart*, 1908, *Eesti lugemisraamat I—II*, 1916—19, lisaks rida artikleid, redigeerimisi, eessõnu kirjandusteaduslikele teemele.

Suitsu osa „Noor-Eesti“ ajastu skaldina ja vastava kirjandusliku liikumise spiritus rector'ina tohiks olla üldtuttav ja meeletulest mitte vajav.

Luuletajana on Suits suure pauseerimisega, ent kui ta midagi välja saadab, siis see ka „tuleb arvesse“. Peab mõnna, et tema värss on praegust eesti kirjanduskultuuri suuresti kaaskujundav tegur; ei saa maha salata ta ajaluuete töisedes ja usaldatavuses meil ainulaadset sotsiaalset paatost, mis kunagi

ei laenu paljasõnalisuseks ega lange koomilisse, nagu see mõnikord juhtub me flirtiva ajaluuetele.

Eesti luulepõld, mis kollendab tõlkaist, on ütlematu vaene väärtuslikumaist kasvudest. Ja kui kirjanduse ajalugu otsustab eesti luule to be or not to be-küsimust, siis ta ei arvesta mitte imiteerivate pisurite jooksvates meetrites mõõdetavaid vesimadusid, vaid väheseid vaistlikke, püsivaid, enamkaraatilisi ridu. Viimaste alul aga seisavad hilisema Suitsu napid värssid.

Sõnameistri Suitsu spetsiifiliseks tunnuseks on stiil: ta on omapäraseim eesti stilist. Ent kui värssis on teid ütlematu ütlemiseks ka värviküllasemaid, meelthaaravamaid — on minule Suitsu proosastiil lihtsalt täiuslikum proosa, mis eesti keel on kunagi annud. Suitsu viimisteldud proosas sõnad seisavad kui valvesõdurid täies relvastuses. Tema lause on kui hää meistri malelaud. Küll juhtub sedagi, et üliõpilased ja štampmagistrid kaebavad tema auditooriumis, nad ei saavat aru emakeelest: Suitsu mõistmine eeldab nimelt kultuursemat mentaliteeti.

Eesti kirjanduse saadikule Tartu Ülikooli juures jõudu ja aastaid!

—ur.

Pealegi ei ole üliõpilane ainult õpilane, ka meil mitte, sest ülikoolist ellu on ainult üks samm, ja see ei või ometi astunud olla mingisugusele „tundmatule maale“, vaid juba üliõpilaspõlves armastusega viimistletud alale, rahva sekka.

Eeltoodut arvesse võttes, ei saa öelda nagu oleks alusetu väited, et meie üliõpilaskond eralduvat rahvast, ei võtvat osa ta seltskondlikest eluavaldisist ega kultuuritööst. Kogu meie üliõpilaskonna praegune vaim areneb rahvast eralduvas suunas. Puuduvad isegi alused osavõtuks riiklistes ja kultuurilistes küsimustes. Kindlasti on siin osalt süüdi ka meie üliõpilaskonna liiga killustatud, ülejäu käiv organiseerimisviis (ligi 100 organisatsioon).

Samuti organisatsioonidevaheline antagonism, mis teravalt ilmneb Edustuse moodustamisel, Edustuse töös, milletoftu üliõpilaskonna üldtegevõtted kannatavad.

Siin ei saa paralleele tõmmata ei Soome-, Rootsi- ega Saksamaaga, kus üliõpilaskond rahva elust ja kultuuritööst hoopis suuremal määral osa võtab

ja Saksamaal on viimasel ajal olnud isegi eriti aktiivne noorsooliikumises ja noorsootöös (Akademischer Wandervogel, Akad. Freischar, Freiland, soziale Arbeit j.t).

Rääkimata meie üliõpilaskonna vähemärgatavast osavõtust riigi poliitilisest elust, on rahva kultuuritööst osavõtt veelgi kehvem. Üliõpilaselu nagu ei lubaks seda. Tean keskkooli õpilasi, kes aktiivselt osa võtsid rahvalikust kultuuritööst, kuid üliõpilasteks saades kadus huvi ja armastus endise tegevuse vastu. Üliõpilasena nagu ei olda enam õigustatud ega kohustatud osa võtma ühestki seltskondlikust eluavaldusest. Või peetakse kõike seda väiklaseks, tähtsusetuks? Arvatakse, et üliõpilase kohus on ainult eksame sooritada, üliõpilaselu maitsa ja viimase põhjaliku „nautimise“ võttu rahvast ja tegevust ajojooksul eemaldudes, liigagi pikaleveninud „stuudiumi“ lõpetades, ülikooli diplomi omades ja viilistlastele toetudes „koha“ saada, kus siis ametnikuna võidakse rahvast käskida ja valitseda.

Ka väidetakse, et kultuuritööst osavõttu ei võimaldavat õpingud, mis nõud-

vat täie töõjõu endale, kuna meil ka seda vajagi ei olla, sest meie rahvas olevat kultuuriliselt kõrgel astmel; välis- haridusealal tegutseda riiklikud organisatsioonid, milletoftu siin erilist abi tarvis ei olevat.

On ju õige, et üliõpilase peamiseks ülesandeks on rakendumine teaduslikule tööle, kuid kahjuks see teaduslikule tööle rakendumine pole meil sugugi nii intensiivne, et see kogu tööjõu tarvitaks, millest küllalt selget keelt kõnelevad 10 - 12 kuulajaga loengud ja praktikumid. Jsegi vastavatest akadeemiliste seltside koosolekutest võetakse osa äärmiselt vähe¹⁾. Mis puutub väitesse nagu ei oleks välis- haridusealal meil erilist tarvet, siis on see veel rohkem alusetu. Meie seltskondliku elu ja välis- haridusealal progressiivse arenemise suuremaks puuduseks ja takistuseks, eriti külas, on just vaimliste juhtide puudus, mida kunagi ei suuda rahuldada

1) Akad. õigusteaduse ühingu ettekande ja peakoosolekust 4/XI. 28. võttis osa meie tuhandepealisest juristide perest vaevalt paarkümmend.

del tõsine soov on relvad maha panna, siis on nende rahupoliitika praegu kõige kindlam pind.

Meie väiksel maal ei või kunagi juttu olla küsimuste lahendusest relvade abil (vähemalt meie poolt mitte), rahupoliitika on meile juba sündimisest ette kirjutatud. Seda enam peaksime püüdma rahu edendada mitte üksi suurte riikide ettevõtteid jälgides, vaid ka oma kodus midagi tegelikumalt ette võttes. Kuid see on otse silmatorkav, kuidas ilusasti rahust sõnu teeme, samal ajal aga armsalt mõõka kõlistame. Rahu oraator peab kõnet püss seljas ja paljas mõõk käes!

Realpoliitilised olukorrad tõmbavad küll piirid me rahupoliitika ega luba meid praegu desarmeeruda, kuid meie sõjalised üritused peaksid olema minimaalsed, mis me kaitseks tarvilikud. On vaja, et rahu põhimõttega teadlikult osataks piirata sõjalisi ettevalmistusi. Praegu aga on seisukord säärane, et meil kaovad rahu ja sõjalise kaitse mõiste kontuurid, tegelik elu pigemini edendab relvastust kui tasandab need desarmeerimisele ja rahumõtte levimisele.

meerimisele ja rahumõtte levimisele. Asume ebamäärasel, dualistlikul seisukohal.

Meil on kaks suurt organisatsiooni, kelle hooleks meie igakülgne sõjaline kaitse — kaitsevägi ja kaitseliit. Neist oleks meile küllalt. Kuid me kannatame sõjalise mõtte liigset levimist. See on meile teinud, et sõjaline kasvatus on kantud asutisse, kus teda mitte ei peaks olema — kooli.

Kooli ülesanne — kui ta pole just kutsekool — ei ole kasvandikke ette valmistada mingile tegelisele kutsele, tema ülesanne on anda üldist haridust, kasvatada riigile kodanikke. Üldhariduslikust keskkoolist ei pea tulema riigi ametnikke, samuti ei peaks sealt tulema sõdureid. Kui tahetakse saada keskkoolist kapraleid ja allohvitseri, tuleks avada nende kutsekoolid. Miks peab sõjaline kasvatus olema eelistatud teiste hulgas? Olgu küll, et sõjaline kasvatus ei tarvitse viia (kui piirduda mõistlikkusega) mingile militaristlikule aktiivsusele, aga ta ei ole kooskõlas kasvatusel üldise sihiga, mis õpetab väärtusi looma,

relv teatavasti oskab vaid hävitada. See on mõistmatu kahekülgusus, kui õpetatakse, et elada tuleb rahu, aga ometi tutvustatakse ka abinõudega ja viisidega, kuidas teist süstemaatiliselt tappa. Täiskasvanule säärane paradoksaalsus pole kardetav; hoopis raskemaid probleeme tekitab ta noorile, kui eeldame, et nad pole juba maast madalast mürgitatud ühekülgsete tendentsidega. Sõja või rahu küsimus on suurel määral isiklik küsimus, mis õigusega monopoliseerime esimest? Laskem saada inimene täiskasvanuks, et ta ka ise võib eelarvamiseta seisukohta võtta ühe või teise kasuks.

Isegi militaristlikul Vene- ja Saksamaal jäeti kool sõjalisest kasvatusel kõrvale ja viidi ta sinna alles sõja ajal. Siis aga valmistati sõdureid ja ohvitseri lahinguks ka paari nädalaga.

Meil on kõigile meeskodanikele aasta tegelikku sõjateenistust mõõdapääsmatu, pole arusaadav, miks keskkooli noori peab õpetama 5+1 aasta. Sõjaväelased tunnistavad ju ise, et aastast küllalt olevat sõdurite ettevalmistuseks. Öko-

de ja ükski riikline organisatsioon. Põhja-maadel, eriti Soomes on üliõpilaskonnal rahva hariduseföös suured teened, kuid ei saa ju tõendamata tulla, et seal rahva hariduslik tasapind oleks madalam.

Hoopis enam. Noore, iseseisva rahva vabariigi alles kujunev poliitiline, kultuuriline ja majanduslik elu üheltpoolt ja suhteliselt suur üliõpilaste arv teiselt poolt otse dikteerib ette üliõpilaskonnale ta seisukohad ja ülesanded.

Akadeemilisse perre kuuluda, üliõpilane olla, ei tähenda väikerahva seisukohalt mitte eesõigustatud kihti kuulumist, vaid meie kehva rahva suurte majanduslike ohortega saavutatud võimaluse kasutamist, võimalikult suurel määral teadmisi omandada ja neid ümber transformeerida rahva käekäigu parandamiseks. Ühtlasi peaks üliõpilane kogu aeg ühenduses olema oma tagamaaga — rahvaga, ja osa võtma kõigist tema eluvaldustest.

Teisiti ei ole see meie oludes mõeldavgi. Muidu võib rahvas kõrgemat haridust saanute suhteliselt suurele arvule vaatamata elada omapärasel, kultuuriliselt pinnapealsel arenevat elu.

Teaduste ja kultuuri saavutused ei küüni tarvilisel määral rahvani.

Sellepärast tuleb eitada igat sümptoomi, mis laseb oletada üliõpilaskonna eraldumist või külma suhtumist rahvale. Ei ole kaugeltki ükskõik, millise ideoloogia omab üliõpilane ülikoolis. Ülikoolist kaasatud aated peavad olema elujaatavad.

Kui üliõpilane ei sõõrduks rahvast, ega külast, kust pärit suurem jagu üliõpilasi, siis ei võiks juttugi olla n. n. horiflaste üleproduktioonist ega oleks säärasest suure tungi väiksepalgaliste kantseliametnike kohtadele, vaid akadeemilise haridusega kodaniku tegevusvõlli oleks tulevikus palju avaram.

On hädavajalik, et hariflane, ükskõik mis ta eriala ka ei oleks, tunneks ka tegelikult rahva elu, ta hädasid ja tarbeid. Üliõpilaskond peaks kaasa rääkima riigi ja rahva aktuaalsetes päevaküsimustes ja osa võtma ka otskohesest rahva kultuuritööst. Sel teel läheneks üliõpilane rahvale, hoiduks fihe side oma kodukoha ja kodurahvaga ning üliõpilane ise rikastuks nii vaimliselt kui ka praktiliselt.

Eelöelduga ei ole veel kaugeltki tahetud alahinnata üliõpilaskonna teenid suhete loomises naabermaade vahel, hõimutööd ega muid ettevõtteid, kuid lähemal neist peaks igale olema meie sisemine ülesehitamistöö.

Aeg oleks kaduda praegu lõivial vaatel, mis üliõpilases näeb ainult härrasmees-tudengit, kes loia üliõpilaselu elab, kantust teeb ja õlut joob. Säärane üliõpilastüüp ei ole vastu võetav meile, väikerahvale, kes vajab haritud töölisti ja juhte, mitte härrasmehevalitsejaid.

Kui inimene üliõpilasena ei mõtle rahva peale, siis teeb ta vaevalt seda hiljem „ametnikuna“.

Töötavaid päid ja käsi oleks vaja igal alal. Eraldi olgu puudutatud siinkohal ühte, millele meie üliõpilaskond seni oma suuremas enamikus jäänud sõõraks, ja millele peaks tulevikus rohkem tähelepanu pööratama. See on meie algav, arenev, vaimlist mõjutamist ja juhte vajav noorsooliikumine.

Mitte kõik ei pääse kesk- ega üli-kooli, vaid suurem hulk läheb algkoolist

noomne kasvatus printsiip see küll ei ole.

Kui keskkooli haridusega isikud peavad olema rahva sõjaliseks selgrooks (nad on seda tarbekorral ilma keskkooli sõjalise kasvatusetagi) ja neist peavad saama juhitud, siis pole sellega midagi põhjendatud: ohvitseriks nad ilma sõjakoolita ikkagi ei saa, ja allohvitseriks või tagavara lipnikuks saab ka vaid aastase õppusega.

Kahekuulise soodustuse majanduslik tulu, mida riik saab kooli sõjalisest kasvatuses, ei vääri ühtlase kasvatusliku põhimõtte kõrvaleheitmist keskkoolis. Pal-

jugi asju võib olla, mida majandusliku tulu pärast võiks keskkooli selga veeretada. Kes sellega päri on? Kuid sõjalise kasvatuses kooli viimisega ollakse päri väga nõrga opositsiooniga. Ometi on säärane samm vähe põhjendatud ja rikub üldharidusliku keskkooli põhimõtet.

Kuid see on meil harilik nähe, et sõjalised üritused ruttu mõjule pääsevad (sõjaline õpetus pandi koolis maksma paugu pealt keset õppeaastat ja teiste ainete arvel!), selleks tasandab teed ajakirjandus ja kõrgeid väeülemad (neid on palju ja kui ametmehi palju, siis otsitakse ka laiemaid alasid tegut-

semiseks). See pole aga loomulik meile, kes me heameelega räägime rahust ja desarmeerimisest. Tuleb ka tegelikult rahu põhimõttest kinni pidada. Tuleb veenduda, et mõtetus on ebamäärane mõiste „relvastatud rahu“ ja sellekohane kaheotsaga politika. Vähemalt keskkool hoitagu puhas sõjalisest kasvatuses. Kooli ülesanne pole õpilasi varustada sõjaliste oskustega, vaid kodukaitse tahte ja arusaamisega. Ta suudab seda ilma sõjaministeeriumi kannusetäristajateta, kes võivad küll olla vahvad mõõgarüütlid, mitte aga alati kasvatajad. **E. Valdas.**

Karskusküsimus ja kristlikud üliõpilased¹⁾.

Karskusküsimus kuulub nende probleemide hulka, millised on ühel hooil lihtsad ja keerulised, sel-

1) Käesolev kirjutis oli määratud Kristliku Noorte Naiste Ühingu erinumbritele, mis aga mõnesugustel põhjustel ei ilmunud. *Toim.*

ged, kuid siiski mitte lõpuliku kujuga omandanud. Karskusliikumise algtees, et alkohol on organismi mürk, on üldiselt teada. Üksikasjaliselt pole aga veel kaugeletki kõik teada. Füsioloogilised uurimused, ka meie prof. Puusepa

laboratooriumist, toovad ikka uusi tähtsaid momente alkoholi tarvitamise kahju selgitamisele juure. Alkoholismi statistika toob iga aastaga rea uusi fakte alkoholi ühiskondliku mõju kohta.

Karskusteadmine võib olla pas-

ellu — tööle. Nendele, meie vähematele vendadele, peab edaspidist arengut võimaldama noorsooliikumine.

Meie algkoolist vabanev noorsugu on aga jäetud enda hooleks. Vanempõlv on seni üldse suhtunud eitavalt noorsooliikumisele ja näinud kogu välis- ja siselise kultuuritööd ainult omaaegsetes hariduse- ja karskusseltsides, millele ta ise kaasa elas, kuna noorsooliikumine nagu ta praegu esineb, on talle võõras. Noorsooliikumine pole meil seni arvulise hindamisega leidnud, nagu ta seda väärribja nagu talle seda antakse välismaal, näiteks Soomes ja Saksamaal. Noorsooliikumisel on meil mitu eri vormi: rahva- ja kooli-, kiriklikud-usklikud- ja poliitilis-parteilised noored; skoutism, noorte karskusliikumine ja noorte punane rist.

Neist väärriks erilist tähelepanu meie rahvanoorte organisatsioon, ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus, kuhu kuulub üle maa 130 noorsoo osakonda umbes 10.000 liikmega. ÜENÜ hoogsale arenemisele on mõjunud seni halvavalt just intelligentsi ja juhtide vähesus.

Siin oleks üliõpilaskonna kaasabi kõige otstarbekohasem.

Jga aktiivsem üliõpilane võiks üksik- või mitme üliõpilase ühenduse mooda

kaasa aidata, kui mitte muuga, siis ometi liikmeksolemisega, eeskujuga ja äratusega.

Haritlaste suurem osavõtt annaks osakondadele märksa tugevama kaalu ja rahvanoorte ning üliõpilaskonna ühisel tegevusel võiks noorsooliikumisele arenda meil võimas välis- ja siselise tegur.

Nõue, et üliõpilaskond noorsooliikumisele osa võtaks, ei ole liigne ka meil, kui arvesse võtame, et näit. Soome võrdlemisele arenenud noorsooliikumise just üliõpilased on edendanud suurt osa, ning sageli on üliõpilaskonnad seal sulanud ühte muu noorsooliikumisega. Oleski aeg, et meie üliõpilaskonnas oleksid, kui ka organiseerimatu võtaksid revideerimisele oma ülesanded ja sihid; kõrvaldaksid kõik, mis ei ole kohane ega kasulik me rahva tuleviku seisukohalt ja seaksid kindlaks eesmärgiks toetada rahva kultuuritööd ja juhtida noorsooliikumist. Tahet ja sooja suhtumist rahva elu avalduste vastu ei peaks kellelegi puuduma.

Elav huvi rahva saatuse vastu, osavõtmine kultuurilistest organisatsioonidest ja kaasaegne kultuurilises loovus töös kuulugu ka eesti üliõpilase ülesandesse.

V. Rooberg.

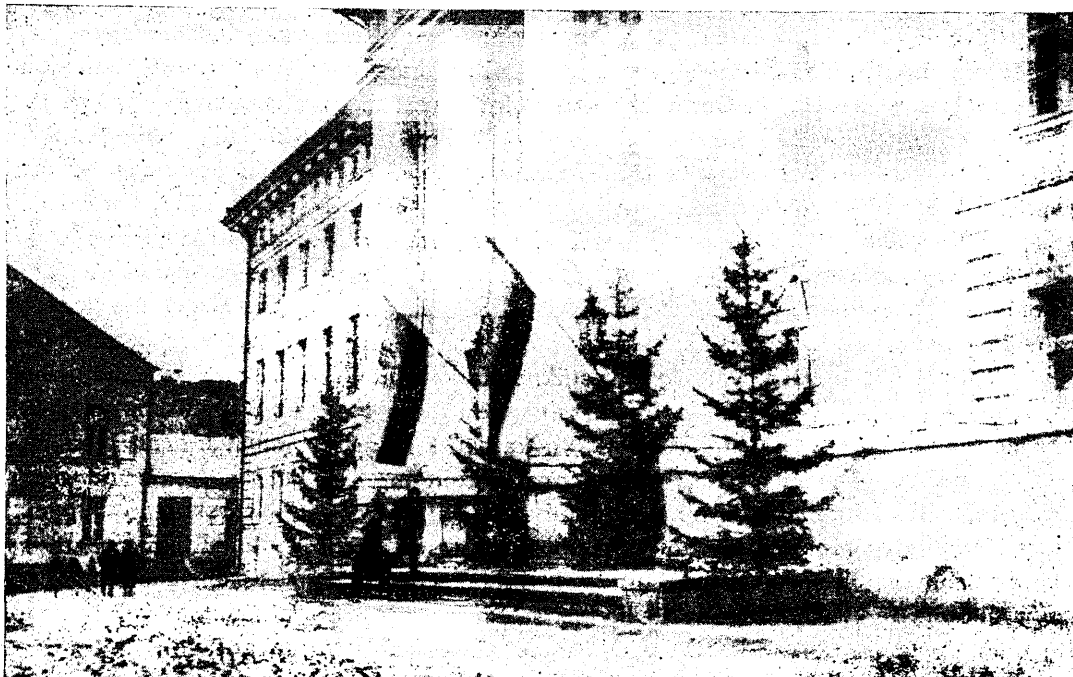
Eesti üliõpilaste ekskursion Riiga.

Ühenduses Soome, Eesti, Läti, Leedu üliõpilaskondade konverentsiga korraldas üliõpilaskonna välisloimekond üliõpilaste ekskursion Riiga. Ekskursion võttis osa Läti ülikooli ametlikust rongikäigust langenud sõdurite hauale ja ka Läti Vabariigi aastapäeva pidustusist.

Ekskursion tutvus Riia kultuuriliste asutistega, eriti hoolsasti külastas muuseumisid, kunstinäitusi, teatreid, ülikooli asutisi jne.

Riias viibimise viimasel päeval oli ekskursion külalisena Riia eesti saatkonnas ja Riia eesti üliõpilaste seltsis „Estias“. Öhtu möödus kodusest ja meeleolurikkalt. Öhtul viibisid ka E. Virgo, eesti saadik Riias, ja Eestist välisminister Rebane, kindral Põder ja V. Ernits. Koosviibimist sisustasid aruurikkad ja sisukad kõned ning eesti laulud.

Riia eestlaste suurim soov oli, et emamaa ei unustaks neid ega keelaks hädavajalikkumoraalset abi igal võimalikul kujul.

Ülikool aastapäevases piduehtes.

siivne ja aktiivne. Esimene on küll teadmine, mis pea millekski ei kohusta, küll aga laseb inimese ennast täis olla oma teadmise suurusest, nagu seda meilgi karskuslal võib tähele panna. Aktiivne teadmine ei jää aga külmaks, vaid paneb liikuma inimese tunded ja tahted, paneb inimese tegutsema omade ideaalide elluviimiseks. See ongi õieti karskusliikumise peaprobleem, et saadaks mõjuda teadmiste ja tunnete kaudu umbes miljoni inimese tahtesse Eestis, et saaks korraldada meil üldise psühholoogilise mobilisatsiooni alkoholismi vastu ja soodsas suunas käima panna suure psühholoogilise masina, mida nimetatakse rahva kogutahteks. See on suur ülesanne, selleks on suurt tööd tarvis.

Kristlikud üliõpilased on karskustööst huvitatud kahelt seisukohalt: üliõpilastena ja kristlastena. Üliõpilastena huvitab neid üliõpilaskarskustöö, kristlas. kristlik karskustöö.

Üliõpilaskond kujutab endast väga tähtsat osa rahva peaajust, olles tulevaseks vaimliselt juhtivaks elemendiks rahva keskel. Sellena oleks loomulik, et üliõpilaskonnas leiaksid kõigepealt vastukaja igasugused eluuuenduspüüded. Osalt ongi see nii, kuid alkoholiküsimuse suhtes kuulub siiski üliõpilaskond kõige konservatiivsemate kihtide hulka, mis seletub suurelt osalt joomatraditsioonide erilise tugevusega üliõpilaskonnas ja haritlaste keskel üldiselt. Siiski on viimasel ajal ka üliõpilaskonnad karskustöökäimas. Varaseim üliõpilaskarskusorganisatsiooni asutamise katse tehti Rootsis 1840, kuid alles 1880—90. aastate paiku pandi alus püsivatele ja energiliselt tegutsevatele üliõpilaskarskusorganisatsioonidele Rootsis, Norras, Soomes ja Ameerikas. Käesoleva aastasaja algul asutati üliõpilaskarskusühinguid ka Kesk-Euroopas ja enne ilmasõda loodi isegi

nende rahvusvaheline ühendus, mis küll ilmasõja aegu purunes. Peale ilmasõja hakati vanu sidemeid jällegi uuesti sõlmima. Esimeseks nõupidamiseks tulid Skandinaavia ja Ameerika üliõpilaskarskusühingute esitajad 1918. a. kokku Karlstadis Rootsis. 1921. a. asutati Lausanne'is 16-da üleilmilise karskuskongressi aegu üleilmiline üliõpilaskarskusliit, kes pidas oma teise kongressi Kopenhaagenis 1923. a., 3-da Tartus 1926. a., 4-da Antverpenis augustis 1928, kuna 5-es kongress peetakse Varssavis 1931. aastal, — kõik ühenduses üleilmiliste karskuskongressidega.

Antverpenis peetud kongressil käsitleti muu seas nende ridade kirjutaja algatusel ka koostöö võimalusi karskete üliõpilaste ja kristlike üliõpilaste vahel ja võeti isegi vastav resolutsioon vastu. Seda teeb üleilmilise üliõpilaskarskusliidu juhatus üleilmilise kristliku karskusliidu juhatusega, ja seda tuleb teha igalpool kohalik-

kudegi ühingute vahel. Ka meie kristlikud üliõpilasühingud peaksid käsikäes töötama üliõpilaskarskusühendusega ja ühes teiste üliõpilasorganisatsioonide karskusrühmadega ühise akad. karskusnõukogu moodustama, kes üliõpilask. juhatusel kontaktis töötaks.

Tegeliku üliõpilaskarskustöö kohta on senistel kongressidel ja konverentsidel palju häid ja kasulikke otsusi tehtud. Osa neist on teostatud, osa teostamata. Tulevikus peaks nende teostamisele rohkem rõhku pandama ja isegi uusi tegevusabinõusid leitama: üldine karskete üliõpilaste mobilisatsioon, karskusankeet ülikooli õppejõudude ja üliõpilaste keskel, erialbumi toimetamine jne. .

Loodame, et meie töö tulevikus rikkalikult vilja kannab, ja et meie üliõpilaskonna osavõtt Varsavi üleilmisest karskuskongressist ja sellega ühes ka üleilmisest üliõpilaskarskuskongressist 1931. aastal meie riigile ja rahvale au saab tegema ja kasu tooma.

Mis puutub kiriklikku karskustöösse, siis on see palju vanem ja palju laialdasem kui üliõpilaskarskustöö. Seni ongi usulise

karskustöö pääkandjad olnud budha- ja muhameediusulised, kuid ka algristiusk toonitas karskuse nõude tähtsust, kuigi ta täielikku karskust ei nõudnud. Tõsisemale karskustööle üldise täiskarskuse alusel on aga ristiusu kirikud alles viimasel ajal asunud, kõige päält P. A. Ühisriikes ja Kanaadas, siis Inglismaal, Rootsis, Eestis ja Norras, kus igal pool on asutatud kristlikud karskusliidud. Tartu kongressil taheti isegi üleilmist kristlikku karskusliitu asutada, kuid kuna seesugune on katoliiklastel juba olemas ja töötab õige energiliselt, siis jääb protestantlastel võimalus asutada omaette üleilmist protestantlikku karskusliitu, milleks Antverpeni kongressil juba esimesi samme astutigi. Teatud kokkupuutumine protestantide ja katoliiklaste vahel karskustöö alal jääb siiski püsima.

Eesti Kristlik Karskusliit avaldas esialgu õige elavat tegevust, eriti üleilmise karskuskongressi aegu 1926. a., kuid peale selle on selle liidu tegevus soiku jäänud. Seda tuleks aga elustada, ja siin oleks kristiikkudel üliõpilastel õige avar tööpõld, kuna

just nemad on kõige kohasemad karskuskõnelejad kirikutes. Kui iga kristlik üliõpilane (muidugi karsklane) paargi kõnet aastas kirikuis peaks, siis oleks varsti kõik kodumaa kirikud iga aasta korra välise karskuskõneleja poolt külastatud, mis igatahes suurt hoogu annaks kiriklikule karskusliikumisele üle maa. Tegelasi on siingi vaja ja neid loodame leida kristlikkude üliõpilaste hulgast.

Lõpetaksin piibli ütlusega: kes mõistab head teha ja ei tee seda mitte, sellele on see patuks!

Karskustöö tegemata jätmine pole mitte ükski patt, vaid on ühtlasi suur kahju meie rahvale, kuna alkoholimürgi jõgi võib takistamatult voolata meie rahva hulgas, selle tervist, ainelist ja vaimlist seisukorda hävitades. Kahjuks ei suuda meie seda jõge praegu veel korruga sulgeda, kuid takistada võime meie seda siiski ja peamegi. Kui meie seda teeme, siis aitame kaudselte ka muidki inimelu pahesid kõrvaldada ja vähendada. Ja selleks oleme kõik kutsutud, eriti aga need, kes omaks võtavad kõrged kristluse põhimõtted. V. Ernits.

Soome, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskondade VI konverents.

Riias 16.—18. novembrini 1928. a.

Soome, Eesti, Läti ja Leedu (S E L L'i) üliõpilaskondade järjekordne konverents peeti tänava läti üliõpilaskonna korraldusel Riias. Et konverentsile pidulikult ilme anda ja osavõtjaid ühendusse viia laiema hulgaga oli läti üliõpilaskond konverentsi ajaks valinud Läti iseseisvuse 10. a. juubelpäevad, millega konverents harilikult mai kuult kandus novembrile. — Osa võttes juubeli pidustustest oli naabermaade üliõpilaskondadel võimalus tutvuda vastuvõtja maa nii mitmesuguste elu-avaldustega.

Konverentsist osavõtjad. Konverentsist võtsid osa: Soomest — delegatsiooni juhina mag. A. Pakaslahti, ja liigetena — A. Einio, P. Rensall, O. Vanne; Eestist — del. juh. A. Treufeldt, liigetena — S. Seeman, E. Kull,

H. Maandi, H. Raudsepp ja Ed. Sahkenberg. Leedust — del. juhina J. Čiburis liigetena, J. Jablonskis, J. Rogalskis ja J. Pankauskas.; Lätist — del. juhina E. Rempe ja liigena: J. Raiska, W. Woits, H. Kärklinš, H. Riekstikš, K. Siecnieks, A. Šilde, R. Plume.

Peale nende võtsid osa konverentsi üldistangust ning pidustustest külalistena skand. üliõp. esindajad: Rootsist — dr. med. Dag Knutson ja cand. phil. jur. Thoraten Bergh; Taanist — B. Johansen, taani üliõp. esimees, ja E. Holm. Norra üliõp. esindajaid, kes olid kutsutud, ei olnud ilmunud.

Eesti ja Soome delegatsioonid jõudsid ühiselt pärale 18. nov. hommikuse rongiga, kuna kõik teised juba varem kohal olid. Jaamas olid

vastu tulnud läti üliõpilaskonna esindajad ja teised varem pärale jõudnud üliõpilaskondade delegaadid. Korterisse paigutati kõik delegatsioonid „Komerz“ hotelli.

Konverentsi töökordadus. Nagu varemgi koosnes konverentsi töö 2 üld- ja komisjonide istanguist. Esimene üldistang — pidulik avamine, kus valimisele tulid konverentsi juhatus ja komisjonid, ning ette kantakse tervitused ja SELL'i keskbüroo aruanne, teine — lõppistang, kus ette kanti ja kinnitati komisjonide poolt välja töötatud resolutsioonid.

Tegelik töö sündis neljas komisjonis: 1 — organisatsiooni küsimused 2 — ekskursioonid ja informatsioon 3 — sport, 4 — karskus. Kuna karskusekomisjonil mitte iga aasta küllaldaselt üldiselt huvitavaid küsimusi

ei ole tuleb neljas komisjon edaspidistelt konverentsidel kokku ainult mõne üliõpilaskonna ettepanekul.

Komisjonide tööajaks oli ette nähtud ligi 9 tundi, millise aja jooksul ka kõik komisjonid, peale esimese, tööga valmis jõudsid. Esimese komisjon, kes peale oma otsekoheste ülesannete ühtlustamise mõttes läbi vaatas ka teiste komisjonide resolutsioonid, pidi veel väelusetekitava Poola küsimuse pärast väljaspool ettenähtud aega kokku tulema, kuid ka seegi ei aitanud ses küsimuses ühist seisukohta leida.

Komisjonides käsituksel olevad küsimused ja nende lahendus selgub ligemalt järgnevaist resolutsioonidest.

Komisjonide koosolekud peeti korp. Selonia vilistlaskogu ruumides.

Vastuvõttud. Miimesuguste vastuvõttude kaudu oli delegatsioonidel võimalus saada läbilõiget ka läti üliõpilaskonna sisesemest elust. Nii oli konverentsis osavõtjad palutud kohville ühel päeval naisüliõpilaste presiidium-konvendi poolt „Ressource“ ruumesse ja teisel päeval rahvuslike üliõpilasseltside poolt üliõpilasselts „Anstrums'i“ ruumesse.

Bankette olid korraldanud: Läti üliõpilaskonna Edustus Otto Svarcs'i restoraanis ja Chargierter Convent korp. Lettonia ruumes.

Tuleb alla kriipsutada Läti võrdlemisi suurt rahvustunnet, nii et läti ja saksa korporatsioonide ühisel koosviibimisel ainult läti rahvalaule ja läti viise kuuldavale toodi.

Pea kõigist vastuvõttudest võtsid osa haridusminister prof. Tenteles ja prorektor Špekke.

Osavõtt vabariigi juubelpidustustest. Konverentsis osavõtjate kavas oli ette nähtud juubelpidustuste all osavõtt ülikooli (õppejõudude ja üliõpilaste) ametlikust rongikäigust langenud sõdurite hauale, mis vaatamata vihmasele ilmale ja 5 klm teekonnale mõjuvama ja pidulikuma mälestuse jättis; ülikooli pidulik aktus rahvusooperis, Riia garnisoni pidulik paraad Esplanaadil, pidulik kontsert rahvuslike ooperis ja raut läti presidendi juures.

Soome, Eesti ja Leedu üliõpilask. asetased langenud sõdurite hauale pärjad, neist Soome ja Eesti ühise.

Ülikooli pidulik aktus vastab korralduslikult meie ülikooli aktusele. Esinesid läti konservatooriumi orkester ja ülikooli koor. Tervitusi ütles ja teadusliku kõne teemile „Kas on ülikoolil osa rahva juhiimises ja kasvatamises“ pidas ülikooli rektor.

Juubeli pidustustel võtsid igalpool näha osa võtmas vabariigi presidenti ja valitsust

Konverentsi plenaaristungud. 18. nov. kell 10,30 oli ülikooli aulas konverentsi pidulik avamine. Avamisel viibisid läti haridusminister, ülikooli prorektor prof. Špekke, rida professoreid ja hulk üliõpilasi.

Aktus algas läti üliõpilaskoori lauluga. Avakõne pidas läti haridusminister prof. Tenteles läti keeles, mis tõlgiti saksa keelde. Kõneleja kriipsutas alla just noorsoo osa rahvaste püüete ja ideaalide teostamisel, lootes ka avataval konverentsil sellesulist tööd.

Selle järele asutakse konverentsi juhatuse valimisele. Juhatajaks valitakse E. Rempe (Läti), 1. abijuhatajaks A. Pakaslahti (Soome), 2. abijuhatajaks J. Ciburas (Leedu), sekretäriks — A. Treufeldt (Eesti), abisekretäriks — W. Woits.

Samuti ühelmeel selgub varem aset leidnud delegatsioonijuhtide nõupidamise kokkuleppe alusel valimised komisjonidesse.

Järgmisena tervitas konverentsi läti üliõpilaskonna esimees E. Rempe eriti rõhutatud rootsi ja taani üliõpilaskondade osavõtu tähtsust ning avaldas lootust, et ka käesolev konverents kaasa aitab balti üliõpilaskondade koostööks.

Läti ülikooli prorektor prof. Špekke, tuues võrdlusi praeguse ja endise aja üliõpilaskonna ülesannetest, leiab et endiste saavutuste alalhoidmine ja arendamine on üliõpilaskondade auasi ja kohus.

Järgnevad vastastikused tervitused ja õnnesoovid Soome (Pakaslahti), Eesti (Treufeldt) ja Leedu (Ciburas) üliõpilaskondadelt.

Keskbüroo konverentside vahelise tegevuse aruandega esineb asjaajaja Ed. Sahkenberg

Järgneb üliõpilaskonna koori laul ja tunnistataksegi aktus lõpetatuks.

Lõppistung peeti 20. nov. korp. Selonia konvendi ruumides, kiirelt vuristati läbi resolutsioonid. Kõigis küsimusis ainult hääletamine „pro“, tänusõnad konv. osavõtjate nimel A. Pakaslahti'lt (Soome), sellele vastus E. Rempe'lt (Läti), ning juba tahabki juhataja koosole-

«Võitlus trooni pärast»

H. Ibseni draama Vanemuises.

Viis aastat Ibsen oli andunud sellele ajaloolise põhiilmega ainele, ilma et ta seda draamavormis paberile oleks tähendanud. Siis — mõne kuue nädalaga oli see kirjanduseilmale märgitud:

Nii teos oli kirjanikust kasvanud valmina ja küpsena.

Vaevalt üheski teises tema draamas võitlus käegakatsutavamalt on kujutatud kui mainitus.

Ausad, avameelsed ja õiglasel birkebejnerid üheltpoolt, — võimuihkajad, auhanded baglerid teiselt poolt, Kuningas Hakon Hakonsson ja jarl Skule — need on võitlevad pooled, troonikandidaadid. Ent sel võitlusel ei oleks pikka iga, kui mitte piiskop Nikolase oma surmatunnil ei leitudaks „perpetuum mobile“. Jarl Skule on teist verd kui ta enda pooldajad: ta tahab trooni õiguse alusel saada, ja

kui ta oma õigus tühisena osutub, on ta valmis rahulduma kuningliku pitsatihoidjana. Aga Nikolase Arneson, mees kes surmavoodil naerab sellest, et ta piiskop, see mees, kellel elus ei läinud korda teostada ühtegi „suurt tööd“, see mees külvab suure kiusatusliku ja hävitava kahtluse Skule rinda: kuningas Hakon ei olegi kuninglikust soost.

Hakoni püüd on saada suureks ja teostada suurt, Skule tahab ainult saada vägevaks. — „Suur kuninglik mõte“ kuulub Hakonile, sellepärast kaotab jarl võitluses. Tal ei ole ka usku enesesse. See on aga Hakonil, suur tugev usk kangelaskutses. Et võidule pääseda peab ta aga oma äia laibast üle astuma, sest vana Nikolase elab veel peale surma — õeluste ja verevalamiste näol.

Ibsen ise on eluaja võidelnud trooni pärast, poeesia trooni pärast. Küllaltki palju on ta elus kokku pörganud poolnimise piiskop Nikola-

sega. Kogu eluaja on ta temaga lahinguid lõõnud.

*

„Võitlus trooni pärast“ lavalettoomist meil tuleb pidada õnnestunuks eriti selle tõttu, et see oma silmapaistvate lavavoorustega üheltpoolt rahuldab mitmekesisemat publikutki, teiselt poolt ei muutu ülejõukäivaks näitlejaile.

Harva üle hulga aja võis näha jälle sarnast meisterkolmikut, nagu selle moodustasid: J. Pöder Hakonil, E. Türk Skule ja R. Ratassepp piiskop Nikolase osas. Ratassepp oli oma suremisestseenist loonud tõelise meistertee. Ülemineku olid äärmiselt selged ja varjundirikkad. Heikeliselt tundus ta lavakuju kõiki ületavat. E. Türk arendas mängu ökonoomselt, nii et ta kuju reljeefsus viimse pildini suurenes. Skule, see kahtleja, üliljulge, sealsamas aga kartlik ning väeti kui laps, seda kehastas E. Türk vilunud lavakunstniku piirides.

kut, mis vaevalt pool tundi kestnud, lõpetada. Enne saab aga veel sõna ksv. A. Pakaslahti, kes soome

üliõpilaskonna nimel edasi annab kuise järgmiseks konverentsiks Helsingis 1950. a. kevadel,

Riiasst lahkusid kõik delegatsioonid 21. nov. E.

SELL-i VI konverantsi delegaadid.

J. Pöder sattudes affekti kohates ema (1. ja 5. pilt.), kaotas oma usutavuse, oli aga muidu üllatavalt hingestatud. Proua A. Kõn sa esinemine ema Inga osas 1. pildis oli ebaõnnetanud: kirikust tulek oli kõike muud mitte rauaproovi õnnelik lahendus. Üldiselt teised naisosad ei nõudnud erilisi võimeid, mismõttes nad olid vastuvõetavad. Vaen sõjameeste vahel ei annud ennast küllaldaselt tunda, teatud loodus esimeses pildis ja kekslemine seitsmendas (Oslo tänaval) tunnistasid seda. „Vanemuine“, kui ka eesti teater üldiselt on meisteransamblist kaugel. On aga veel varajane seda nõuda.

Siiski režiis oli märgata kätt, mis käsutusesolevat näitlejas-materjali suutis kasvatada kunstiliselt rahuldavaks massloominguks. Seda tuleb kirjutada lavastaja V. Mettuse arvele. Härrad J. Simm ja V. Haas löid kumbki oma tuntud kaunid tagapõhjad, esimene muusika ja teine joone ja värvi alal.

Vanemuine on saanud jälle uute teose oma raudvarasse.

Br. Pärl.

SELL-i VI konverantsi resolutsioonid.

I komisjon.

1. SELL-i VI konverants tunnistas tarvilikuks SELL-i liikmete pideva koostöö CIE-s.

2. SELL-i VI konverants peab soovitavaks, et ka muus üliõpilaste rahvusvahelises kokkupuuteis peale CIE SELL-i liikmed astuksid välja tarvilikel juhtumel ühiselt. Küsimuse tehnilise külje väljatöötamine jääb Z. B. hooleks, kusjuures see sündigu ühenduses üksikute üliõpilaskondade nõusolekuga.

SELL-i VI konverants tunnistas tarvilikuks CIE uute liikmete vastuvõtmisel järjekindlalt kinni pidada CIE statuudis kindlaks määratud riiklikust printsibist.

4. On soovitav ette näha SELL-i edespäikes töös SELL-i üliõpilaskondade laiemate akadeemiliste ringkondade kaasahaaramine ja kultuurilise tutvumise ja lähendamise korraldamine nimetatud maade vahel. Sellepärast on tarvilik, et üliõpilaskonnad informeeriks teisi SELL-i üliõpilask. oma maa suuremaist kultuurilisist sündmusist paludes sellest osa võtma samaaegsete ekskursioonidega, kusjuures kulud kannavad ekskursioonid ise. Neid kokkupuuteid kasutatakse vastastikku laiemate akadeemiliste ringide tundmaõppimiseks ja lähendamiseks, kusjuures mõlem-poolselt selleks kasutatakse vastavaid ülevaatlikke ettekandeid ja mitmesuguseid muid vahendeid.

II komisjon.

1. Kuna käesolevais oludes on täiel määral tarvilik informatsiooniteose väljaandmine, miskaudu üliõpilaskonnad teineteisega lähemalt tutvuda võiksid ja kuna SELL-i kõigis mais on juba olemas reisijuhid, siis kaob nõue nende järele -- mis ka otsustatakse. Soodsail tingimustel oleks soovitav reisijuhi väljaandmine, mis üksikute alade üliõpilastele suudaks pakkuda huvitavat nende eriala suhtes SELL-i teistest maadest. Ka peavad üliõpilaskonnad saatma Z. B.-le ja teistele üliõpilaskondadele juba omal maal olemasolevad reisijuhid.

2. Et edendada vastastikust informatsiooni, kohustuvad SELL-i üliõpilaskonnad: 1) saatma Z. B.-le teateid oma tegevuse üle järgmisteks tähtaegadeks: a) sügissemestrist 1. veebruariks, b) kevadsemestrist 1. juuliks, c) suvisest tegevusest 1. oktoobriks. Informatsioon tuleb koostada informatsiooniteose skeemi jä-

Tartu Ülikooli Närvikliinik.

Eesti Neuroloogia Selts.

Tartu Ülikool on sammuud arsti-teaduse alal alati maailma ülikoolide esirinnas. Ta on annud palju rahvusvahelise kuulsusega arste, samuti on tema poolt välja läinud hulk algatusi arstiteaduse alal. Iseisvuse aastatel on hoolimata kitsastest oludest jõutud hoida arstiteaduskonna tasapinda väärilisel kõrgusel. Eriiselt on neil aastail närvihäiguste alale omistatud suuremat tähelepanu.

Kuni 1921 a. oli Tartu Ülikooli juures ainult närv- ja vaimuhaiguste kliinik, kus raviti nii närv- kui vaimuhaigusi, mis on aga üksikeisest väga erinevad haigused. Nende alade laiaulatuslikkus nõudis sellepärast uue kliiniku asutamist, mis teostuski samal aastal prof. L. Puusepa initsiatiivil Närvikliiniku nime all. Prof. Puusepa juhatusel algas ta tegevusi Maarjamõisa väljal 5. veebruaril. Esiolgu määrati voodite arv 50 peale, kuid tegelik elu näitas, et seda oli vähe ja haigete arv tõusis varsti kuni 100-ni.

Asja tähtsuse pärast asus kliiniku juhatajale abiks peale määraliste assistentide veel suur hulk vabatahtlikke töötajate, arste ja üliõpilasi.

Kliinikus tarvitati ravimisel muu

kõrval ka kirurgilist meetodit, mis seletav sellega, et prof. Puusepp, kliiniku ihu ja hing, on just eriliselt teeneterikas närvikirurgia alal. Laialdast käsitamist leidsid ka füüsiko-teraapia ja psyhooteraapia (psühoanalüüs ja hypnoos). Hää eduga tarvitatakse veel kliinikus prof. Puusepa enese leitud ravimismeetode. Siin kohal olgu eriti alla kriipsutatud

„syringomyelia“ diagnoosja ravi, ajukasvatavate füsioloogiline enükleatsioon, vesipea operatiivne ravimise meetod ja närvivalude ravi alkoholi süstetega.

Tänu prof. Puusepa kuulsusele on närvikliinik saanud teatud määral ka rahvusvahelise huvi keskohaks, nii et siia on edasiõppimiseks komandeeritud mitmeidki välismaade arstiteadlasi. Pariisi ja Praaga ülikoolide kutsel käis prof. Puusepp hiljuti Pariisis ja Praagas loenguid pidamas närvikirurgia üle. Tänavu suvel tegi ta Bukaresti Ülikooli kutsel ringreisi Rumeenias, tutvustades terve rea loengute ja haigete demonstreerimisega omi leitud närvikirurgia alal. Ta on esinenud Eesti esitajana paljudel rahvusvahelistel arstiteaduslistel ja karskuskongressidel. Üldiselt peaks tuttav olema prof. Puusepa algatusel asutatud alkoholikute ravimisambulants ja vesiravila.

Tema teeneid on välismaa teadusilm ja valitsusorganide poolt nii kõrgelt hinnatud, et ta on valitud mitme ülikooli audoktoriks ja talle on annetatud aulegioni ordu ohvitseri aumärk.

Et närvihäiguste ravimise võtteid laiemale arstide ringkonnale tutvustada, asutati prof. Puusepa algatusel

rele; 2) saatma Z. B.-le oma perioodilised kui ka teised üliõpilaselu käsitlevad väljaandeid sisu olulise osa tõlgitud kokkuvõttega 14 päeva jooksul peale nende ilmumist. Z. B. on kohustatud kohe peale informatsiooni materjali kättesaamist tegema selle teatavaks vastavaile üliõpilaskondadele, kusjuures viimased võivad neid avaldada oma väljaandis. Üliõpilaskonnad peavad oma väljaandis sisse seadma eri osakonna SELL-i üliõpilaskondi käsitleva materjali jaoks.

3. Informatsiooniteose käsikirjade ja illustatsioonide (10 igast üliõpilaskonnast) sisseandmise viimaseks tähtajaks on 1. veebruar 1929 a., kusjuures materjal antakse trükki peale esimese korrekturi kohalejõudmist üksikult üliõpilaskondadelt Z. B. poolt välja töötatud ja üliõpilaskondade esindajate poolt aktsepteeritud kulukalkulatsioonide alusel. Tsentraalbüroo osa peab täiendatama selle statuudi ja kodukorraga. Z. B. kava järele läheb 4000 eks. trükk maksma ca \$ 800 — resp. \$ 200. — igale üliõpilaskonnale. Tingimus: käesolev resolutsioon tuleb teostamiseks alles peale kulukalkulatsiooni

aktsepteerimist soome üliõpilaskonna poolt.

4. Üliõpilaskondade elustamiseks SELL-i üliõpilaskondade vahel peab ajakirjanduses tehtama propagandat juba varakult kevadsemestril selle küsimuse suhtes. Eeltöö peab lõpule jõudma 1. maiks, kusjuures vastavad ettepanekud tuleb saata otsekohe teistele üliõpilaskondadele ja ärakiri neist Z. B.-le.

5. SELL-i üliõpilaskondade üliõpilastele tuleb lihtsustada jalamatkade korraldamist, milleks tehakse vastavat propagandat varakult kevadsemestril ja saadetakse 1. maiks üliõpilaskondadele nende isikute suviaadressid ühes vastavate tingimustega, kes Z. B. V istungi otsuse põhjal nõus on andma lühiajalist vastuvõttu SELL-i rändlevalle üliõpilasile. Neist aadressidest saadetakse ärakirjad samal ajal ka Z. B.-le. Isikutõendusdokumendiks on alaliselt rahvusvaheline üliõpilaskaart. Rändurgruppide koosseis ei tohi olla üle 3-me.

Ühes sellega peavad üliõpilaskonnad teineteisele ja ka Z. B.-le saatma oma maa kaartid suviaadresside tähistamisega.

6. Kui SELL-i ühes üliõpilaskonnas ei leidu küllaldast osavõtjate hulka pikemamaaliste ekskursioonide korraldamiseks, siis peavad SELL-i üliõpilaskonnad organiseerima ühiseid ekskursioone.

7. 1929. a. suvel korraldatakse eelmise resolutsiooni alusel ekskursioon umbes järgmise marsruudiga: Helsingi — Tallinna — Riia — Kaunas — (Köningsberg) — Berlin — München — Rheini kaudu — Köln — Paris — Genf — Milano — Veneetsia — Wien — (Budapest) — Praaga — Warssavi — Riia. Reisi kestvus, kulud ja täpsemalt välja töötatud kava saadetakse üliõpilaskondadele Z. B. poolt kätte 1. märtsiks 1929.

III komisjon.

1. Iga SELL-i kuuluv üliõpilaskond peab ühe kuu jooksul looma organi, kelle poole võib pöörduda informatsiooni saamiseks, kelle kaudu korraldada ülikoolide, üliõpilaskonnasatsioonide, akadeemiliste spordiorganisatsioonide jne. vahelisi võistlusi ja käsitleda muud sportlisse ellu puutuvaid küsimusi. Seesuguse organi loomisest tuleb teatada Z. B.-le.

2. Esimesed balti talispordi võist.

1922. a. Eesti Neuroloogia selts. Oma lühikese eluea kestel on selts pidanud kuni 60 teaduslikku koosolekut. Koosolekul on demonstreeritud ka arstipraktikas harvemini ettetulevaid haigusjuhtumeid.

Närvikliiniku juures töötavate arstide ja üliõpilaste poolt on avaldatud hulk teaduslikke uurimusi. Paljudegi uurimuste tulemused on väga suure väärtusega. Et neid ka välisilmale tutvustada, hakati 1923. a. välja andma teaduslikku ajakirja „Folia Neuro-pathologica Estoniana“. Ajakiri ilmub saksa, inglise ja prantsuse keeles. Tema väljaandjaks sai jällegi prof. Puusepp, kelle populaarteaduslike loengute sissetulekust õieti saadigi rahaline alus ajakirja väljaandmiseks. Ajakirja vahetatakse väga paljude kuulsate ülikoolide vastavate väljaannete ja ajakirjade (arvult kuni 90) vastu.

Praegu on kliinikus voodite arv 75. Sisseseadet on püütud jõukoha-

Prof. dr. med. Puusepp valiti Hispaania Neuroloogia seltsi auliikmeks ja sõidab sinna loenguid pidama. (Ajalehest)

Prof. Puusepp valmistub sõidule.

selt arendada. Ka raamatukogude eest on hoolitsetud. Praegu sisaldab kliiniku teaduslik raamatukogu 800 ja haigete raamatukogu 400 köidet.

Kliiniku tegevus ei piirdu nii siis ainult arstide ettevalmistamise ega ka ainult haigete ravimisega. Seal sünnivad samuti teaduslikud tööd ja uurimused spetsiaallaboratooriumides niihästi eksperimentaalse kui ka kliinilise materjali varal. Selle töö tähtsusest annab tunnistust suure hulga uurimuste, diskretsioonide, auhinna-tööde jne. arv, mis närvikliinikule annab võrreldes meie teiste instituutide ja kliinikutega esimese koha.

Kui majanduselised võimalused lahenevad, kui on võimalik ruume ja sisseseadet suurendada ja täiendada, siis ehk teostub neuroloogilise instituudi asutamise mõte, mis neuropatoloogia uurimustele Eestis annaks väärilise koha Euroopa paremate instituutide kõrval.

D. I.

Edustuse koosolek 14. nov. 1928, kell 21.

Juhatab esimees ksv. Treufeldt.

Protokollivad kirjatöimetajad: ksv. ksv. Maandi, Häussler, Lillimägi.

Päevakord: 1) protokoll, 2) VII Edustuse töökava, 3) SELL-i konverentsi päevakord, 4) valimised, 5) CIE konverentsi resolutsioonid, 6) Teadaanded ja küsimused.

Protokoll kinnitatakse muutusteta.

VII. Edustuse töökava

vastuvõtmist toimetatakse punktide kaupa. Esimene osa kinnitatakse muutmatult järgmisel kujul.

VII-nda Edustuse üldiseks ülesandeks on edukalt edasi arendada oma eelkäijate töid ja püüdeid, lahendades kõiki praegusel ajal üliõpilaselu puutuvaid küsimusi ning teostades ülikooli seaduses ja üliõpilaskonna põhikirjas üliõpilaskonnale ettenähtud sihte, ülesandeid ja õigusi üliõpilaskonna huvide ja tahtmise kohaselt. Selle garanteerijaks on edustuse liikmete korrektne ja kaasvõitlejalik suhtumine üksteisele ning asjalik töö.

Töökava II osa l. p. kõlab järgmiselt:

used korraldatakse Lätis 1929. a. veebruaris. Soovitavaks peetakse ka võistlusi jää-, volley- basketpallis.

3. Suvised võistlused leiavad aset Leedus (septembris 1929). Soovitav oleks ka jalgpall.

4. Kui üliõpilaskond, kellele asetatud võistluse korralduse läbiviimine, ei suuda välja panna meeskonda, siis peab ta sellest teatama Z. B.-le 4 kuud enne võistluse algust. Z. B. annab siis korraldustülesande mõnele teisele üliõpilaskonnale.

5. Kümnevõistluses tunnistatakse Amsterdams peetud 9. olümpiaadi punktid vastuvõetavaks.

6. Peale võistlusi peetakse kongress peab kinnitama võistlussaavutused. Et tühte saavutust hinnata balti üliõpilaskondade rekordina, selleks peab võistlusel viibima peale selle üliõpilaskonna, kuhu kuulub võistleja, veel tühte balti teise üliõpilaskonna esindaja. Kõik rekordid, mis saavutatud balti 3 üliõpilasmeskonna vahel, registreeritakse balti üliõpilaskondade esimeste rekorditena.

7. Väljaspool üliõpilasmeskondi on tungivalt soovitatav võistluste kor-

raldamine üksikute ülikoolide vahel.

8. SELL-i konverents kriipsutab veelikord alla kehakultuuri ja spordi õppetooli asutamise vajadust balti üliõpilaskondades.

9. Kui mõnel riigil pole võimalik saata oma esindajat rahvusvahelisele spordiolümpiaadile, siis on soovitatav, et sinna saadetakse delegaat, kes peale oma üliõpilaskonna esindab ka SELL-i.

10. On soovitatav avaldada kõikide SELL-i üliõpilaskondade tulemused peale 4-dat üliõpilaskondade võistlust 1929. a. sügisel.

11. Korraldada võimalikult sagedasi spordiekskursioone tühte ülikooli poolt teiste juurde.

12. Et SELL-i üliõpilased võistleks vastavate akadeemiliste sporditühingute poolt.

13. Et kõik üliõpilaskonnad saadaks Z. B.-le võimalikult kõik ülesvõtted, tulemused ja muud sportlikke teateid.

IV Komisjon.

1. Jätta alles põhimõttelikt IV komisjon, ainult siis konverentsi

kavva võtta, kui üliõpilaskonnad esitavad selle tegevuse kohta konkreetseid ettepanekuid, mille teostamisele SELL tõesti saab kaasa aidata.

2. Tunnistada tarvilikuks, et iga üliõpilaskond looks elavama läbikäimise kodumaiste vastavate spetsiaalorganisatsioonidega, et tühta alkoholistivastases võitluses oma ülesanded, või selle asemel juhtida tähelepanu karskuskomisjoni asutamisele, kuhu kuuluks vähemalt üks iga üliõpilaskonna vastava spetsiaalorganisatsiooni esindaja.

3. Tunnistada soovitatavaks, et neil SELL-i konverentsidel, mille programmis ette nähtud karskuskomisjoni tegevus, oleks igast maast üks vastava spetsiaalorganisatsiooni täieõiguslik esindaja.

4. Tuleb korraldada igal maal umbes tühte ajal üliõpilaskarskuskonradalaid. Esimene seesugune peab paika leidma juba 1929. a. jooksul. Nende läbiviimine langeb II resolutsioonis nimetatud organisatsioonidele, tüdline juhtiv ja kaasaaitav tegevus aga Z. B.-le.

Edustuse ligemaks ülesandeks on: üliõpilaskonna põhikirja, mis edustuse poolt 28. X. 27 vastu võetud, koostamine, keeleline redigeerimine ja ülikooli valitsusele kinnitamiseks ettepanemine. Kinnitatud põhikirja paljundamine ja kõikidele üliõpilaskonna liikmeile kättesaadavaks tegemine.

Kui rahalised ressursid lubavad: põhikirja prantsuse keelde tõlkimine ja ärakasutamine välisinformatsiooni materjalina.

Selle punkti kohta teatab ksv. esimees, et põhikiri on juba keeleliselt redigeeritud ja Ülikooli Valitsusele kinnitamiseks saadetud. Peale kinnitamist paljudatakse põhikiri viibimata.

Punkt 2 näeb ette põhikirjale täiendavate kodukordade ja eri määruste väljatöötamist, mis määraks juhatuse ja kestvate toimkondade ülesandeid ja vahekordi, kui ka otstarbekohast ja kindlakujulist asjaajamiskorda — mis muutmatt vastu võetakse.

Punkt 3. tähistab:

Omaabi: a) väljastpoolt toetuse saamiseks üliõpilaskonna toetusnädala korraldamine. Saadud summad kasutada kestvamateks ülesanneteks ja erifondideks.

b) Haigekassa põhikirja ümbertöötamine ja ülikooli valitsusele kinnitamiseks ettepanemine. Haigekassa tegevuse alustamine.

c) Üliõpilaslenude küsimuse lahendamise. Aluse panemine üliõpilaskonna laenukassale.

Ksv. Evert. Oleks vajalik selle nädala jooksul korraldada loterii-allegri. Eeltööde algamine on juba nüüd tarvilik. Teiseks toetuse allikaks on rahalise loterii korraldamine, milleks loahankimisega tuleks samuti peatselt alata. Esitan need soovitud ettepanekutena kahes osas.

Ksv. Kull. Toetusnädal on tegevuskavas üldiselt ära tähenatud, kuid lähemad teed on alles määramata. See nõuab ka põhjalikumalt kaalutlust. Põhimõttelikut pooldan loterii-allegrii tegevuskava võtmist, kuid rahalise loteriiga peab olema ettevaatlikum. Siin peab sissetulekute kasutamise suhtes olema kindel siht, see aga puudub senini.

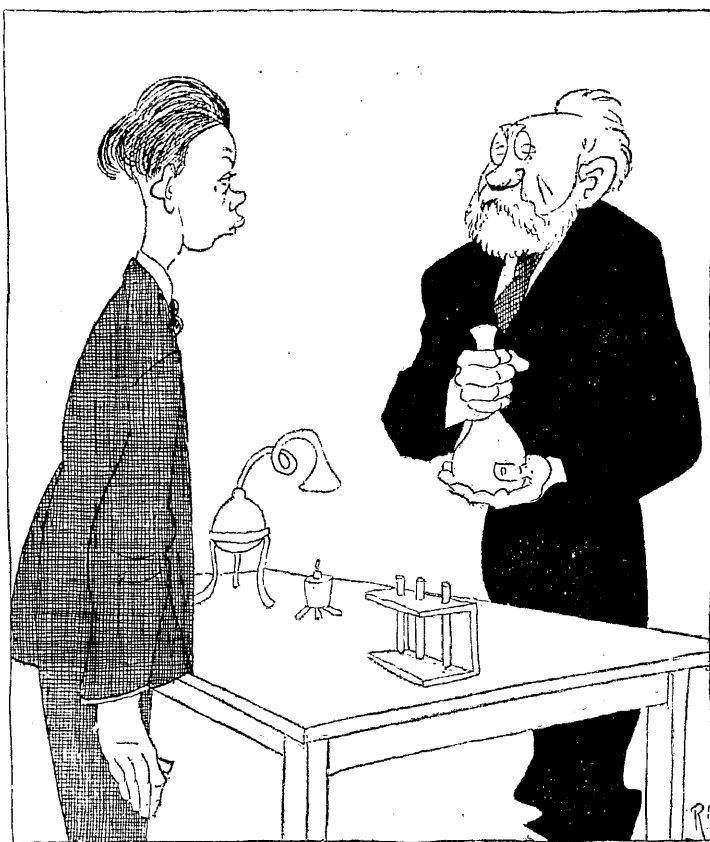
Toetusnädala ajal rahalise loterii korraldamist pooldavad veel sõnavõetuga ksv. ksv. A d a m s ja M ä g i, leides aga tarvilikuks kindla sihi tähistamise.

Ksv. Evert laiendab oma ettepaneku järgmise lisandusega: loteriist saadavad summad määratakse haigekassa, toetus- ja erifondide loomiseks. Ettepanek ühes lisandusega võetakse vastu.

Ksv. Marmor teeb juhatusele etteheited haigekassa küsimuse suhtes, kuna see püsivat ikka veel surnud punktil. Omaabi alal teeb mainitu järgmised ettepanekud.

I Töökava tuleb võtta üliõpilastöörõõrsi loomine, mille ülesandeks oleks niihästi kaasvõitlejatele kõrvalteenistuse kui ka ülikooli õjretanuile töövõimaluste muretsemine.

II a) Üliõpilaste korteri vahetatituse loomine, b) sammude astumine üliõpilaste korteriolude parandamiseks uute üliõpilaskorterite ehitamise riikliku ja

Teie ei tea siis, mis tähendab proportsioon?
Ei, aga ma tean, mis tähendab portsjon.

seltskondliku toetuse ning üliõpilaste omaabi alusel.

III. a) Ühistegelisele alusele rajatud üliõpilaskonna kirjastuse asutamine ja b) oma kaupluse avamine; c) ülikoolieluga tutvustava ja õpinguiks juhatustandva käsiraamatu väljaandmine.

Esitatud ettepanekust võetakse vastu: I osa, II osa punkt a ja III osa punkt c.

Töökava punkt 4: Edustuse üheks lähemaks ülesandeks on, üliõpilasmaja kodusemaks kujundamine ja sisseseade täiendamise eest hoolitsemine — võetakse muutmatt vastu.

Punkt 5. Tuleb hoolt kanda, et üliõpilaskööök oma sisseseade, korra, toitide ja hindade poolest vastaks oma nõuetele.

Ksv. Häussler teeb ettepaneku, muuta nimetatud punkt järgmiselt: tuleb hoolt kanda ja teostada kontroll, et üliõpilaskööök oma sisseseade, korra, toitide ja hindade poolest vastaks oma nõuetele.

Ksv. Marmor täiendab ksv. Häussleri ettepanekut: üliõpilassöögimaja reorganiseerida ühistegelisele alusele, millist täiendust pooldab ka ksv. Häussler.

Ettepanek võetakse vastu.

Punkt 6. Tuleb täiendada käsiraamatukogu ja välja töötada selle tarvitamise määrustik.

Ksv. Häussler teeb täiendava ettepaneku akadeemiliste orgide õpperaamatukogude ainelise toetamise suhtes, mis ei leja vastuvõttu,

Punkt 7, mis näeb ette:

„Üliõpilaslehe“ kui üliõpilaskonna häälkandja levitamine ja tema sisu mitmekesistamine.

Kuna rahaliselt praegu võimatu välja anda üliõpilaskonna tegevuse perioodilisi ülevaateid ja üliõpilaskonna laiematele ringidele ligendavaid broshüüre, teha seda „Üliõpilaslehe“ veergudel, levitades tema lugemist ka väljaspool üliõpilaskonda.

Ksv. Evert. Oleks otstarbekohane lahutada „Üliõpilaslehe“ toimetust talitusest. Teeb vastava ettepaneku.

Ksv. Kull. See on sooviavaldus ja „Üliõpilaslehe“ toimetust peaks sellega arvestama. — Ksv. Evert on sellega nõus, soovib ainult, et see sünniks kiiremini.

Ksv. ksv. Marmor ja Raudsep teevad ettepaneku „Üliõpilaslehe“ toimetajale kohuseks teha toimetuse koosseis kokkukutsutamise, kuna see senini sündind ei ole.

Ksv. Kull. Läbirääkimisi „Ülelehe“ kohta võiks ainult siis pidada, kui peatoimetaja on kohal, praegust puudub aga viimane.

Tegevuskonna II osa ülejäänud punktid märgivad järgmisi ülesandeid:

8. Üliõpilaskonna tegevuse ja tema ettevõtete propageerimine teistes ajakirjades ja ajalehtedes.

9. Üliõpilaskonna üldkoosseisule kok-

kukutsumine üliõpilaskonna liikmete informeerimiseks üliõpilaskonna tegevusest.

10. Üliõpilaskonna juures töötavate erihuviliste ringide kindlakujuliselt üliõpilaskonna külge köitmine.

12. Osavõtt kohapealsest kultuursest, seltskondlikust ja ühiskondlikust elust.

13. Majapidamise ja asjaajamise korraldamine.

Ksv. Häussler teeb ettepaneku punkt 10-dat muuta järgmiselt: üliõpilaskonna juures töötavate erihuviliste ringide kindlakujuliselt üliõpilaskonna külge köitmine ning nende organisatsioonide tegevuse soodustamine ainelise toetuse läbi.

See ettepanek lükatakse tagasi, kuid ksv. Kullil ettepanekul võetakse siiski soovivaldusena arvesse.

Punkt 10-ndas otsustatakse maha kustutada sõna „kohapealset“.

Ksv. Marmor. Teen ettepaneku teist lõiget täiendada 14. punktiga, mis oleks järgmine: üliõpilaskonnal tuleb nõuda õppemaksu vähendamist või vähemalt vabastatavate % föstmist 30-ni.

See ettepanek leiab üldist pooldamist, kuid et selle teostamine on väga küsitav, kuna vabastatavate protsent on ette nähtud ülikooli seaduses, siis antakse sellele ettepanekulegi soovivalduse väärus.

Tegevuskava kolmanda osa, välistegevust puudutav, vastuvõtmine lükatakse edasi seniks, kui vastuvõtmisele tulevad välisloimkonna küsimused.

Ksv. Adams. Kuna välistegevus on olnud üksikute monopoliks, siis meie rühm ei poolda üldse välistegevust praegusel kujul. Seatagu see enne soliidsele alusele.

Tegevuskava 4-jas lõige, mis ette näeb kaugemaid sihte: üliõpilaskonna ajaloo väljaandmise ja vabadussõjas langenud asevõitlejate mälestustahvi püstitamine — võetakse muutuseta vastu.

SELL-i konverentsi päevakord.

Ksv. Adams. Teen ettepaneku: SELL-i konverentsi päevakord jäägu asjastuhvitatuile — delegaatidele.

Ettepanek lükatakse tagasi.

Ksv. Sahkenberg kannab ette SELL-i eesti delegatsiooni seisukohad, millised edustus omaks tunnistab ja kinnitab.

Valimised.

Ksv esimees teeb teatavaks, et edustusest on lahkunud ksv. Tederson, kelle asemele on kutsutud ksv. Ilse Steinberg. Välisloimkonnast on lahkunud ksv. O. Kukkur ja SELL-i delegatsioonist ksv. H. Evert.

Pikemaid vaidlusi tekitab SELL-i delegatsiooni liikme valimisküsimus. Üheltpoolt (organiseerimatud) väidavad valimise olevat tarbetu, kuna eelmisel koosolekul valiti ka delegaatidele asemikud. Esimene neist asendab loomulikult ksv. Everti. Evert tähendab, et valitav tuleb valida samast rühmast, kuhu tema kuulub, sest igal rühmal on oma saadik. Kõnesoleval rühmal asemikku valitud pole, sellepärast tuleb seda nüüd teha. Selle peale tähendab ksv. Häussler, delegaadid pole valitud rühmade järele, sest on rühmi, kellest pole delegaati, kuid on asemik. Mõõdud koosolekul valitud esimene asemik on ksv. Adams ja loomulikult asendab tagasiastunu. Ksv. Adams teatab, et tema pole nõus sõitma peale seesugust edustuse teguviisi. Seesugune kavaldamine on edustusele saanud karakteristlikuks.

Valitava delegaadi kandidaatideks saetakse nüüd ksv. M a a n d i ja K ü k k u r, kellest valitakse tuntava hääle ülekaaluga ksv. M a a n d i.

Delegatsiooni liikmete uuteks kandidaatideks valitakse ksv. Palgi ja Leesment.

Delegatsiooni liikmeks valitakse veel karskusühenduse poolt A. Elango,

kellele antakse hääleõigus ainult karskusühenduse poolt. Ksv. Elangu sõidab Üliõpilaskonna ühendamise kulul.

Majandustoimkonna liikmeks ksv. Tedersoni asemele valitakse ksv. J. Steinberg (E. N. Ü. S.) ja üldtoimkonna ksv. J. Olesk (E.N.Ü.S.). Välisloimkonna liikmeks ksv. O. Kukkur asemele valitakse ksv. V. Adams.

Üliõpilaskonna toetusnädala komisjon valitakse viieliikmeline: ksv. ksv. Evert, Leesment, Steinberg, Mägi ja Häussler, kusjuures komisjoni juhataja valimine jääb komisjoni enese hooleks. See komisjon on peakomisjon, kuna alakomisjonil on võimalik moodustada veel väljaspoolt edustuse liikmestikku.

Üliõpilasköögi reorganiseerimiskomisjoni valitakse ksv. Häussler ja Marmor. Rohkem kandidaate ei leidu. Esimese komisjoni koosoleku kokkukutsumine jääb esimese liikme hooleks. Komisjonile tehakse ülesandeks töötulemused, s. t. reorganiseerimiskava välja töötada ja esitada ühe kuu jooksul.

CIE konverentsi resolutsioonide vastuvõtmine lükatakse jälle järgmise koosoleku peale — aja hilisuse tõttu.

Teadaanded ja küsimused.

Ksv. esimees annab teada, et juhatus ja üksikute toimkondade liikmed ei ole sügisest alates oma kohuseid täitnud, mis veeretab takistust toimkondade tööle. On ette tulnud koosolekult puudumisi ja hiljaksjäämisi. Teeb ettepaneku töölt puudumist valitud ametnikkude poolt lugeda tööhalvavaks ja hukkamõista edustuse poolt.

Ettepanek võetakse pikemate vaidluste järele vastu.

Ksv. esimees teeb teatavaks, et üliõpilaskonna juhatusse kõnetunnid on äripäeviti kella 3—4 pl.

Koosolek lõpeb lõpeb 3⁵.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmus.

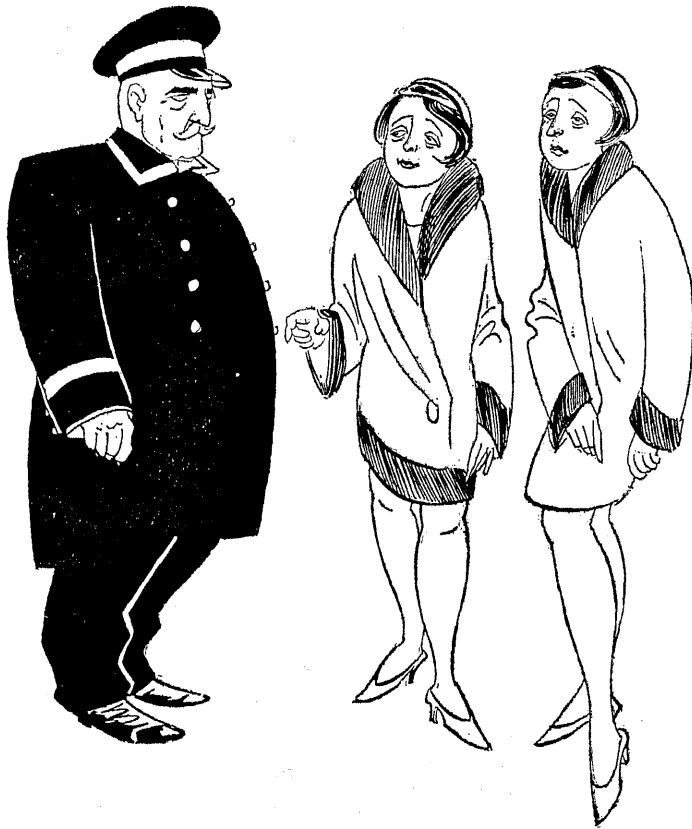
Ander Maurois: ARIEL ehk SHELLY ELULUGU. Tõlkinud Lydia Raudsepp. 372 lk. Hind 2 kr., ilukõites 2 kr. 50 s.

„Ariel ehk Shelley' elulugu“ (Ariel ou la Vie de Shelley) on Maurois' toodangus loo järele kolmas raamat, ilmunud 1922, nähtavasti Shelley' saja-aastase surmapäeva puhuks.

Percy Bysshe Shelley' (1792—1822) on üks ideaalsemaid ja puhtamaid inimkujusid 19. sajandi inglise kirjanduses, kes vääriski märksa suuremat tähelepanu senisest, kui teda ei varjaks ta suure kaasaegse — Byron'i — väliselt uhkem ja mehise mõjukam kuju. Shelley on esmajoones tundeluuletaja, kelle kosmilisel lüürikal puudub karakterite teravam joonistus, ent mis oma unistuste leegitsevas tules on vägimeelne üle ujutama universumi.

Ta on maailmakirjanduse astraalsemaid idealiste ja visionaarsemaid panteistlikke unistajaid, kes otse lapseliku optimismiga usub maailma uuestisündi kaunimas ja vabamas tulevikus. Ja kes ei kokku võitlust alustamast jumalate, kuningate ja teiste deemonitega.

Ses raamatus on tahetud anda pigemini romaani kui ajaloolist või kriitilist teost. Sündmused on kahtlemata kõik õiged, ning enesele ei ole siin lubatud lisada Shelley'le ühtki lauset ega ühtki mõtet, mis ei oleks juba varemini väljenduse leidnud ta sõprade memuaarides, ta kirjades, ta poeemides, kuid neid tõelisi elemente on püütud korraldada sellaselt, et nad jätkaksid progresseeriva, loomuliku kasvuga arenemise mulje, nagu see näib olevat omane romaanile.

«Vabandage, kas teie olete majandusteaduse professor? Me tahaksime eksami anda.»

Akadeemilisi teateid.

1. detsembril käesoleval aastal auhinnati järgmiste üliõpilaste auhinnatööd:

Usuteaduskonna poolt ülesseatud teemidele on tulnud 8 tööd, auhindu saavad: Hugo Maasing 1. auh., Samuel Eberhard 1. auh., Mart Lillipuu 1. auh., Osvald Beifeldt 1. auh., Heinrich Pender 3. auh., Harry Hamer kõrgema auh., Valter Saksen kõrgema auh. Ühe töö autori nimi, kui auhinna mittesaaaja oma, põletati ära avamata.

Õigusteaduskonnas: Ferdinand Veilner 2. auh., Hans Karl Ainson 3. auh., Ed. Poom (majand.) 2. auh., Karl Zirkel 2. auh., Valfried Krasting 1. auh., Uno Lender 2. auh.

Arstiteaduskond: Voldemar Üprus 1. auh., Alma Toomingas 1. auh., Ilo Sibul 1. auh.

Filosoofiateaduskond: Aleksi Reismann 1. auh., Hugo Rebane 3. auh., Andres Pärl 2. auh., Elisabeth Kibbermann 1. auh.

Matem.-loodust: Karl Orviku 1. auh., Gert Mechmershausen 3. auh., Aksel Kipper 1. auh., Elsa Rosenstein 1. auh., Anatol Mitt 1. auh., Hans Mühlberg 1. auh. Üks ümbrik põletati.

Põllumajandust: Aleksander Kits 3. auh., Peeter Kind on kirjutanud kolm tööd, mis kõik said auhinna, neist üks 2. ja kaks 3. auh. Üks ümbrik põletati. Artur Tomiste sai 1. auh.

Auhinnatööde ained 1929. a. Usuteaduskonnas.

Uue Testamendi teaduse alalt: Uurimus Johannese evangeeliumi kirjutajast, eesmärgist ja kirjutamise ajast, arvestades Bornhäuseri „Johannese evangeeliumiga.“

Süsteemaatilise usuteaduse alalt: Jumalariik ja maailm Lutheri juures. Esimene Eesti ap.-õigeusu piiskop-usukannataja Platon. Tema elu ning tegevus.

Tegeliku usuteaduse alalt: Martin Lutheri homileetilised juhtmõtted. Jutlus teksti üle Vil 3, 12—16 ühes eksegeetilis-homileetiliselt põhjendatud dispositiooniga.

Õigusteaduskonnas.

Õiguse üldõpet.: Seaduse seletamine. Kriminaalõiguses: Kõlbmata katse.

Rooma õigeusu süsteemis: Novatio Rooma õiguses ja meieaegsetes õiguslikkudes süsteemides.

Kaubandusõiguses: Veksliite juriidiline loomus ja nende üleandmise vorm.

Rahvusvahelises õiguses: Riikide suhtesioon.

Majandusgeograafias: Eesti metsamajandus ja metsakaubandus.

Kaubateaduses: Eesti või ja munad sise- ja välisturul.

Statistikas: Vähemusrahv. statistika.

Ja n R u m m a nimelise auhinna töö teem majandusgeograafias: Loode-Eesti linnade (Tallinna, Nõmme, Paldiski, Haapsalu, Türi, Paide ja Tapa) lähis-tagamaade ulatus.

Akadeemilise ühistegevuse Seltsilt: Ühistegeline kindlustus Eestis (ulatus, kindlustuse alad, seisukord ja osa üldises kindlustusajanduses. Ühistegevus üliõpilaste keskel.

Arstiteaduskonnas.

Safrani väärtuse määramise üle. Benae colli superficiales. Haavandimao katriitiliste nähtuste histoloogiline järelkatse eluvärskel inimmaterjalil. Rasv-terarakud rõgas pikaldaste kopsuhaiguste juures ja nende suhted südamerikerkudega. Mitmedimensionaalne vaimuhaiguse ehitus ja struktuuri analüüs, praktiliste näidetega. Meie tähtsamate toiteainete toiteväärtus, võrreldes nende hindadega. Vasomootoride tsentrumi tundlikkus söehappe vastu. Atruga (fucus vesiculosus) väetatud põldudel kasvanud terajuur- ja puuvilja joodi-

sisaldus ja struma ettetulemine Eesti saartel, kus atruga põldusid väetakse.

A. Rauberi nimelise auhinna töö teemiks: (50 krooni ettenähtud auhinaks). Topograafilis-anatoomilised variandid n. hypogastricusel ja n. ileoinguinalisel. Veregrupid eestlastel — kahe aasta peale.

Filosoofiateaduskonnas:

Dr. Mihkel Veske tähtsus Eesti keele uurijana. Kongruents Läänemere-Soome keelis. Latiivsed kaasused mordva keeles. Faehlmanni muistendid. Eesti trükitud laulikud. Jakob Hurda osa Eesti rahvuslikus liikumises aastail 1863 kuni 1885. Kas ja mil määral on vennastekogudus mõjustanud rahvakooli arengut. Eideetikud Eesti laste hulgas (eksperimentaalne uurimus).

Mat.-loodusteaduskonnas:

Dirichlet read. Emajõe vee läbi-
paistvus ja elektri juhtivus. Ülevaade elementide nende füüsikaliste omaduste üle, mis muutuvad pidetult elementide polümorfilistel teisendamistel. Heksaideeni — (2,4) polümeerisatsioon. Klooritunud põlevkivi kerogeeni ekstraktide keemiline loomus. Andmeid kodumaa lehtjalaliste (ordo Phyllopora) sauna kohta. Gytja ekstrakti ja destillatsiooni saaduste uurimine. Larus canus'e või Mergus Serrator'i tiiva muskulatuuri anatoomia.

Kirjastus o.-ü. „Looduse“ poolt: Mõne vähema veekogu (järviku, olma, jõe umb-sopi, turbaaugu vms) põhjafauna või planktoon. Kodumaa ühe maastikulise ühiku asulastiku morfograafiline ja füsioloogilis-geneetiline selgitamine olenevuses maaomandussuhteist ja pinna kasutamisest.

Loomaarsfiteaduskonnas:

Meiereides tarvitava vee kõlblikkus eksportvõi valmistamisel. Retention secundinarumi võrdlev ravimine Pomayeri ja Oppermann'i menetluste järele. Võõraste tõugude ja hobusepidamise tingimuste mõjutused Eesti hobusele Saaremaal. Rahvalikkudest loomaarstimisviisidest Eestis.

Põllumajandusteaduskonnas:

Kunstväetiste tarvitamise tasuvus põllukultuuride juures Eestis korraldatud katsete tulemustel viimase vile

aasta jooksul. Soonitute otstarbekohane väetus Eestis väetuskatsete alusel. Metsakultiveerimistööd ja nende tagajärjed meie riigimetsades. Metsade juurdekasvu mõõtmised metsakorralduse tööde juures. Eeskujuliku karjalauda projekt 15 veisele ühes detailjoonistusega ja eelarvega. Sugulusaretus põllumajanduslikus loomakasvatases.

Dr. Manninen lahkub ülikooli teenistusest.

Eesti Rahva Muuseumi direktor dr. J. Manninen, kes ühtlasi ülikoolis etnograafia dotsent, on ülikoolile palvekirja saatnud teda dotsendi ametist vabastada, arvates 31. detsembrist 1928. Eesti Rahva Muuseumi teenistusse jääb dr. Manninen edasi. Lahkumise põhjus ülikooli ametist on soov rohkem anduda teaduslikule tööle, sest direktori kohuseid muuseumis ja lektori kohuseid ülikoolis täites jääb vähe aega üle teadusliku töö tegemiseks.

Soome õhtu.

Soome Vabariigi 11. aastapäeva puhul.

Soome vabariigi 11-nda aastapäeva puhul peetud aktusel 6. skp. õhtu kl. 8 ülikooli suures auditoriumis, Aia tän. nr. 46, esinesid kõnedega rektor prof. J. Kõpp, Helsingi ülikooli audoktor prof. M. J. Eisen omist varasemaist kokkupuuteist Soomega, lektor Aino Suits: Soome-Eesti kirjanduslikkudest ja kultuurilistest suhetest varasemal rahvusliku ärkamise aegadel, prof. S. Csekey, V. Ernits, üliõp. E. Kull üliõpilaskonna esindajana Soome ja Eesti üliõpilaste kultuurilisest koostööst olevikus ja tulevikus, üliõp. A. Peel Eesti Üliõpilaste Seltsi ja paari soome üliõpilasorg-i sõpruslepingust j. t. Soome laulu ja muusikat esitavad Kõrgema Muusikakooli õpilased prl. Elsa Luiga (klaver), Arnold Tamper (viul), prl. Ella Lipand ja Ernst Kruda (laul).

Läti üliõpilaste külaskäik.

Vastuseks meie keemia ja farmaatsia üliõpilaste külaskäigule Läti, saabusid 22. novembril k. a. Tartu 21 läti keemia ja farmaatsia üliõpilast dots. Maizits'i ja Riia ülikooli keemiaseltsi esimehe üliõpil. A. Dailatsis'i juhatusel. Telste hulgas oli ka läti üliõpilaslehe toimetaja üliõpil. J. Vitols.

Jaamas võtsid külalisi vastu akadeemiliste keemia- ja rohuteaduse seltside liikmed dr. pharm. N. Veiderpass'iga eesotsas.

Kell 9 hommikul oli üliõpilasmajas hommikueine, kus külalisi tervitas dots. dr. A. Paris. Säält asuti tööstusi ja ülikooli instituute vaatama. Nii käidi pärmivabrikus ja vesiravilas, farmaatsia instituudis, A. Le Coq'i õllefabrikus, ning pälele lõunat keemia- ja füüsika instituudis.

Farmaatsia instituudis andis külalistele lühikese ülevaate selle tegevuse 10 aasta jooksul prof. J. Stamm, kuna dr. Veiderpass demonstreeris katseid meie põlevkivist saadud imbutusõliga.

Õhtuks olid naisüliõpilased palutud kohvik „Lindasse“ ja meesüliõpilased korp. „Frat. Liviensis'esse“.

Oõsise rongiga sõitsid üliõpilased Tallinna, kus vastuvõtjateks ja linnaga ja tööstustega tutvustajateks olid tehnikumi üliõpilased. Dots. Maizits aga esines siin akadeemilise rohuteaduse seltsi kõneõhtul referaadiga teemil: Rahvusvahelisest arstirohutamised huvitatu kongressist Budapestis.

Tallinnas viibides 2 päeva jõudsid külalised Tartu tagasi, et tutvuneda Raadi muuseumiga, ülikooli raamatukoguga, tähetorniga ja ei jäetud ka vaatamata kuulsat ülikooli „kartseri“. Samal päeval andis külalistele prof. Kogermann ülevaate meie põlevkivi-uurimistest ülikooli juures ja valguspiltide abil tööstusest Kohtlas. Oli ju külaliste üks peasihtest tutvunemine meie kuulsal põlevkivi tööstusega, kuid viimase 10 a. juubeli tõttu oldi sunnitud loobuma sinasõidust.

Veel mõni tund lõbusat koosviibimist korraldatud lahkumisõhtul ja külalised lahkusid rõõmsas meeleolus, kaasa viies nende üteluse järele parimaid mälestusi „Baltimaade Heidelbergist“.

Õiendus.

Üliõpilasleht nr. 11, kirjutises „Poola korp. „Polonia“ juubel on juhtund eksitav trükiviga. Teises reas lõpust lugeda „esindajale“ pro „esindajalle“, kuna Eestist osa võttis ainult korp. Fr. Estic'ast üks esindaja.

Vastutav ja peatoimetaja: Ed. Roos. Toimetuse sekretär: V. Adams. Liikmed: A. Marmor, H. Raudsepp. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Soovitame meie kirjastusel ilmunud ja pealaos olevaid kirjanduslikke uudiseid

- Bericht über den XVIII Internationalen Kongress gegen den Alkoholismus Tartu (Dorpat) vom 21. bis zum 29. Juli 1926. Kr. 2.50.
- Csekey, Prof. Dr. St. v. — Die Verfassungsentwicklung Estlands 1918—1928. Kr. 4.—
- Jaakson, Prof. H. — Sur certains types de systemes XX d'equations lineaires a une infinite d'inconnues sur l'interpolation. Kr. 3.—
- Peters, Dr. W. E. — Benito Mussolini und Leo Tolstoi. Eine Studie über europäische Menschheitstypen nach stimmanalytischer Methode. Kr. 1.50
- Puusepp, Prof. L. — Die Tumoren des Gehirns. ihre Symptomatologie, Diagnostik und operative Behandlung auf Grund eigener Beobachtungen. Lfg. I/II. Kr. 22.50.
- Spreckelsen, A. — Das Gräberfeld Laakt (Lagedi) Kirchspiel St. Jürgens, Harrien, Esiland. Kr. 2.—
- Streiflichter auf die Estnische Forstwirtschaft und ihr Anschluss an die Cajandersche Waldtypenlehre.
A. K. Cajander, Wesen und Bedeutung der Waldtypen. Kr. 2.50.

Täidame tellimisi kõigi kodu- ja väljamaal
ilmunud raamatute ja ajakirjade peale.

o/ü **J. G. Krüger, raamatukauplus.**

Tartu, Rüütli 11.

A/S. Prov. JULIUS LILL

NARVA TÄNAV Nr. 6
TELEFON 1-66.

* *

RÜÜTLI TÄNAV Nr. 10
TELEFON 5-49.

SOODSAMAD OSTUKOHAD ÜLIÕPILASTELE!

SUUR VÄLJAVALIK

oma, kui ka parimate kodu- ja välismaa vabrikute
kosmeetika, parfümeeria tooteist,
seepidest, kummi asjadest j. n. e.

Igasugused LABORATOORIUMIDES tarvitavad
kemikaaliad, õlid, klaas, metall
ja teised riistad.

FOTOAPARAADID, PLAADID j. n. e.

Hinnad väljaspool võistlust.

Hinnad väljaspool võistlust.

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» SÕSTRA- JA ÕUNAVEINID «

ning maitsvad supisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. NÕUDKE IGALT POOLT.

★

Pealadu: E. T. K.

Tallinn, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tänav nr. 21.

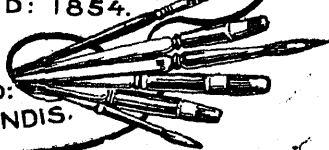

Kosmeetika- ja tualettkaubad,
lõhnaõlid,
seebid,
puudrid suures valikus.

VÄRVID, LAKKID, PINTSLED
E. GÜNTHER

TALLINNAS, KÕNETR: 15-99
ASUTUD: 1854.

OSAKONNAD:
TARTUS, VILJANDIS.

Majapidamise tarbeained.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Küüni t. 4.

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täie-
liku vastutusega töö eest.

Kullasepa ja graveerimise tööstus

JOH. VILLMANN

Tartus, Kүүtri t. 2 (vastu kino Athenat.)

Valmistan kõiki sellele alale puutu-
vaid töid, nagu: korporatsioonide
vapid, seltsi märgid, monogrammide,
käekirjad, emaleerimise töid jne.

Töö korralik ja hinnad võimalikult odavad.

Suures valikus

Kodumaa veinid, napsid, liköörid, mitmesugused konservid, maiustused ja koloniaal-kaubad. ::

A. PÜGI

Tartus
Rüütli t. 3. Telefon 6-44

FOTO

ARMIN LOMP

Tartus, Vana t. nr. 6.
Telefon 2-53.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse kõige uuemate mudelite järgi.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse kõige parematest materjalidest.

„Estoking“ jalaõud on seepärast nägusad ja vastupidavad.

„Estoking“ jalaõud on seejuures võrdlemata odavad.

„Estoking“ jalaõud on igalpool tuntud ja nõuetavad.

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Saapakauplus

Tartus, Kaubahoov 5.

Suur valik igasuguseid moodsaid jalaõusid, botikuid ja kalosse, Rootsi „Malmo“ ja teisi. Tellimised saavad ruttu ja korralikult täidetud.

Hinnad mõõdukad.

MOE, PUDU JA PESUÄRI

**VENNAD
LEPP**

Kaubahoov nr. 2. Tel. 481

Üliõpilastele 5–10%

Hind 25 senti.

BESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR